КОЛТОВСКАЯ
БИБЛІОТЕКА
19

بختلی قز

اوفا غوبرناسندهن. اویازندهگی باشقوردلر ایچندهلر و ملالرنك احوالینه
متعلق اولان بر حکایهدر.

اثر ذ. ه.

طابع وصاحبی محمد فاتح بن غلمان کریموف

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

Дозволено цензурою, С.-Петербургъ, 5 Мая 1903 года.
Оренбургъ, типографія М.-Ф. Г. Каримова, 1903 г.

۱

اوفا غوبرناسنده ب. اویازنده کچکنه بر آول بار ایدی. آولنڭ تیره‌سی قاره اورمانلر برله احاطه قیلنغان ایدی: اول اورمانلرده ناراط چرشی کبی یمشی آغاچلر بولماسه‌ده اویگه یارارلق اوصاف بورەنه‌لر، آزبار واحاطه‌غه یارارلق ایمن یافانالقلر وقورچالقلر اوستلرینه آوب طورا دیساکده یالغان دگل ایدی. یرلاری قارا طوپراق وصولری طاش آراسندن شلترایب آغا طورغان چشمه‌لر، صو بوینده یوکه، شومورط، قارلغان کبی آغاچلر، مای آیلرنده شومورط وباشقه آغاچلر چچکلر آتوب، توزلی ایسلر ایله هوانی خوشلاندرەلر ایدی. بوماتور چچکلردن وخوش ایسلی هوالردن صاندوغاچ وباشقه قوشلار لذت آلوب،

کورکام طاوشلار ایله حق تعالی گه تسبیح ایتب، دردلی
دردلی آدملرنڭ کوڭللرینی قوزغاتب بیاره ایدی.
شولای بولسه ده بو آولده اوشبو نعمتنڭ قدرینی
بلوب اورنینه صرف ایتکان آدملر کورنمای ایدی.
بو آولده ایکی نورلی خلق اولوب بارطیسی باشقورد
بارطیسی تیبلەر ایدی. آولنڭ بر اوچی قبله طرفنده
ایکنچی اوچی تون طرفنده، قبله اوچنده تیبلەر خلقی،
تون طرفنده باشقوردلر و مجموع یورتلر بنڭ ده دی آلتمش
اولوب اوقازلی ملایوق ایدی. میت کومو، نکاح اوقو
کبی امرلر کورشی آولده نوری ملا تصرفنده ایدی.
بش وقتده امامت و بالالر اوقوتمق کبی امرلرینی ایبت
آبزاغای کوتده ره ایدی. آولنڭ اورتاسنده بیك ایسکی
هم اچی طشی بیك قارالغان عبادت خانه‌سی بار ایدی.
اچینڭ قارالمقی بیالاسز لامپا یاندرغانلقدن، طشی‌نڭ
قارالمقی غایتده ایسکی لکدن ایدی. مسجدنڭ تون
طرفنده ایبت آبزاغاینڭ اویی، قبله طرفنده بیکتیمر

آغاینڭ کچکنه صالام تویه‌لی یالغز اوینڭ تیره‌سی کیرته برله احاطه ایدلب ومسجد طرفندن آزغنه بولب کیشر شالقان کبی نرسه‌لرده اوطورتلغان ایدی. ایبت آبزاقای نڭ احاطه‌سی چیتدن، اویی شریعتچه یورتنڭ اورطاسنده تویه‌سی صالام برله یابلغان ایدی. تره‌زه‌لری کچکنه، اورام طرفنداغی تره‌زه‌لرینه خاتون قز کورنمه‌سن دیوب قارنیف قورغان ایدی. چونکه ایبت آبزاقای داوینڭ تره‌زه‌لری کچك بولسون، زور تره‌زه تکبرلك علامتی، شریعت شولای قوشا، دیوب سویلکلرگه ایته ایدی. ایبت آبزاقای اوزی آول مکتبنده شروط الصلوة وتعلیم الصلوة، کتابلرینی اوچر مرتبه چقوب، صعلوك ومختصردن کتاب الصلوةنی تمام اوقوغان ایدی. شول مکتبده آول بالالرینه مذکور کتابلردن درس ایتب برنیچه یللر اوتکارگاندن صوڭ مذکور آولغه بالالرینی اوقوتوب بش وقتده امام طورورغه دیوب کیترگانلر ایدی. ایبت آبزاقاینڭ مسئله‌گه دعواسی واخلاصی

بار ایدی. سوز آره سنده «آی مسئله، مسئله اوقوبیك
کیره‌ك، زور مدرسه‌لرده نحو صرف، مانطق، مونطق‌لر برله
شاکردلرنك وقتلرینی ضایع قیله‌لر» دیوب بیك آیانب
سویله‌ر ایدی. بعض وقتده چیتدن باشره‌ك شاکردلر
کیلوب چقسه‌لر [کل اهاب اذا دبغ، ذه صلوة فسدت]
کبی مسئله‌لر صوراب، بلمسه‌لر اوزلری کیتکاچ
«کوره سز مو نحو صرف برله وقتلرینی اوتکاروب بر
نرسه‌ده بلمیلر» دیوب موزیکلرگه ایته ایدی. بعض
شاکردلر قرآن اوقوغاچ خطالرینی طابوب، تیمر بولاط
ایله ملاعلی آقایلرغه کورساته ایدی: مثلا «من ربَّ»
اوقورغه کیره‌ك ایدی «من ربِّ» اوقودی دیوب هفتیکدن
آچوب کورساتکاچ، ملاعلی ایله تیمر بولاط خطاسینی
کوزلری برله کوروب اشانالر ایدی. چونکه آنلر
تجوید دگل هفتیك نیده آزغنه طانیلر ایدی. بر وقتده
ایمت آبزاغای بر مجلسده مسئله، مسئله دیوب کوب
مرتبه‌لر ایتکاچ، بر کیچك شاکرد «اول مسئله دیگانکز

نیمه ای فن، نی نرسه دن بحث قیله، موضوعسی نرسه،
دیوب صوراغان. ایبت آبزاغای «عونده منطق دن سوز
چقاروب اوطورمه، بحثله شو حرام، مدرسه گه قاینه اچ آنده
بحثله شرسك، دیوب جواب بیرگان. ایبت آبزاغای
بعض وقتلرده امر معروف ونهی منکر قیله م دیوب یواشره ق
موزیکلرنی طاباقلاب یاره ایدی، اگرده «بزنك ایبت
آبزاغای بیك غیرتلی» دیوب چیتدن اینه و چیلرده بولسه
بوقته اشلر اوچون موزیکلرنی طاباقلای ایدی. خلقنك
معیشت امرلرنده ده اوگوت ونصیحت قیلوب اوزیچه
ترتیبکه قویا ایدی. ایبت آبزاغای خلقه «ایسکیچه
طورگز، یورت و آزبارلرنی بیك محکم اشلامه گز، آندن
موندن سویاشقروب قویساگده بارار، بو دنیا مه گولك
توگل» دیوب اینه ایدی. کیوم صالم حقنده ده بعض
برقاعده لری بار ایدی: کیم تنگه بیك یاطوب
طورمه سون، بیشمت نك چابولری کیك، جیگلری
اوزدن اولسون، کولمك نك اوز وناغی طوبیقدن اولوب،

یاقاسی بیشمت یاقاسندن، آزاولغانده چیرك آرشون
چقوب طورسون. جای کونلرنده اوستینه قامزول، باشینه
ایکی یاقندن چرغان آق اشلاپه، آیاقلرینه اوزون
قونچلی کیز اینکلر کیوب، قرغه چقوب ایگن‌لر قاراب
یورملك‌لك ایبت آبزاغاینك عادتلرندن ایدی. ایبت
آبزاغاینك اعتقادنده خاتونلر کنیزه‌ك کبی اختیارسز
[ایرکسز] ذاتلر، ایرلر آنلرنی نی قدر جبرلسه‌لرده
آنی جبردن صانالمی ایدی. بعض وقتلرده خاتونلر،
ایرلری بیك جبر قیلغاچ، ایرلرینی نصیحت قیلماس
میکان دیوب ایبت آبزاغایغه بارالر ایدی. ایبت آبزاغای
ایرلرینی چاقروب «خاتونلر گزنك نزگنینی قاطی
طوتگز بیك سیکرماسونلر» دیوب خاتونلرنی اورشوب
چیاره ایدی. بیچاره خاتونلر «شریعت شولای قوشقاچ
راضی بولمای چاره مز یوق» دیوب کوزلرندن یاشلرینی
آغزوب اویلرینه قایتوب کیته‌لر ایدی. اوزینك
خاتونی خدیجه آبستاینی‌ده بیك جبر قیله ایدی.

خاتونلر کورنماسون دیوب نره‌زه سینه قارندق قورسه‌ده خدیجه آبستاینی چاباطه کیغدروب قرخدمتینه بیاره‌ایدی. جای کوتلرنده خدیجه آبستای قرده خدمت ایتوب فایتقاندن صوك یورت خدمتینی ده‌کوندره ایدی. قش کوتلرنده آول بالالریغه سبق اوقوتوب یورتده‌غی خدمتنی ده اشلی ایدی. ایمت آبزاغای شوڭاده قناعت ایتمای اندر خدمتینه‌ده قوشا ایدی.

خدیجه آبستای اوزی بر یغشیغنه درلتلی کشینك قزی ایدی: آناسی قزان طرفندن کیلوب، بر بازارلی آولك کیبت طوتا ایدی. اوزی عالم آدم اولماسه‌ده علم اهلینی بیك سویه‌در ایدی. قزی خدیجه‌نی اوقوتور اوچون بر استاذ بیکه‌نی اوز یورتینه آلوب تربیه ایتدی. خدیجه استاذ بیکه‌دن اوزینه کیره‌ك قدر تورکیدن عربی وفارسی کتابلردن اوقوب، آزغنه یازوغه‌ده اویره‌نگان ایدی. خدیجه اوزی ظاهرده کوزل ونفیسه، کورکام خلقلی آچق یوزلی بیك یاغملی بر قز ایدی.

آتاسینینك اهل علم گه محبتی سیبلی بالغانچی باوچی لرنك
ماقتاویغه اشانولوب ایبت آبزاغایغه بیرلگان ایدی.
طوغریسنده ایتکانده [آلمانك بخششنی آبو آشار]
دیگان مقال بیك طوغری کیلگان ایدی. شولای
بولسه‌ده صفراوی کشی بالنك انڭتینی بلمادیکی کبی
ایبت آبزاغایده خدیجه آبصنای کبی نعمتنك قدرنی
ولقتینی بلمی ایدی. هرنده برمرتبه قر خدمتده
بولماغان قزنی چاباطه کیدروب قرغه باروغه تکلیف مالایطاق
قیلولاری بیك آیانچ حاللردن ایدی. ایبت آبزاغاینك
بو اشلری فقیرلکدن اولمایوب، خاتونلرنی شول روشده
خدمت ایتدرمکلك شرعاً وعقلاً ماقتاولی اش وهم
ایرلك دیوب بله ایدی. «مین شریعتچه طورام» سزده
مینم کبی ترکلك اینگزا!» دیوب آول کشیلرینی ده
اوگونلی ایدی. بو آولنك رئیسلرندن [باشلرندن]
تیمر بولاط ایله ملاعلی آغایارنك ده یورتلرنده خاتون
قزلاری بیك مشقتده عمرلرینی اوتکاره‌لر ایدی. بو

آول خلقی: خاتونلرنی آت ایشاك کبی خدمت
ادچون یاراتلمش بر حیوان دیوب بلەلر ایدی.

خاتونلرغه ایرلرینی هر وقتلەك تیبشلی اوللیغی کبی
ایرلرده خاتونلرینه شفقت ومرحمت ایتمك لازمدر
دیوب آکلاتوچی آدم یوق ایدی. بو آولنك باشقردلری
تیمربولاطقه، تیمرەراری، ملاعلی گه هر بر اشلرنده ایارەلر
ایدی. بو ایکی قارتنك بری مجلسکی اعتبار وسطه بولسه
ایکنچیسی صورده بولا ایدی. ملاعلی بر آز تورکی
طاتوب استواق کتابنیده قاراشتره ایدی. بعض وقتلرده
ایبت آبزاغای برله برله مناظرەلرده بولا ایدی. تیمر
بولاط آغاینك ده آتاسی جمایکه قارچقدن ایشتکان بر
نیچه مقالاری بار ایدی. شول مقالارنی ایبت
آبزاغایدن شریعتکه طوغری کیترنه ایدی. تیمر بولاط
آغاینك بر آز روسچه‌گەده دعواسی بار ایدی. بعض
وقتده سوز آره سنده [گوفچیم، سامچیم] دیوب اچقدره
ایدی. باشقه آدملر بونی ایشتوب روس کبی ترجمەدن

چاروب ایته دیوب یسلری کیته ایدی. چونکه باشقه‌لر
ایتسه‌لرده آنلک کبی ایته آلمای [گورچیم چیچی]
دیوب ایته‌لر ایدی. حمایکه قرچقنك دو آولك علی قیلمه
طورغان مسئله‌لرنی اوله‌رق: [زرق تش صندوب کرور]
رزقنی اوله‌مه سنده اوزی کیلور» دیبا اشترقه
احمد کبره‌کنی دیوب ایته‌لر ایدی. [انرته اوچون
ایشنك قیغورغان] کیله‌چکنی قایغورتمق تیشسر اش
دیه‌لر ایدی. کیاو ایله قزنی دیك حرمت قیلورغه‌نیش
دیوب [تورگی قاطق کومش قاشق کیاوم برله قزمه]
اوشبو قاعده‌نی دلیل اوردیه کیتره‌لر ایدی. کیلن ایله
اوغلنی قیزلرگه یارامی دیوب» [بارغی قطق بارق
قاشق کیهم برله اوغلومه] اوشبو قاعده برله اثبات
قیله‌لر ایدی. کیلن [illegible] کیمسوب [کیلن
قورصاغی کیمه کیلك] دیوب ایته‌لر ایدی. اوگی آتا
اوگی بالاغه شفقتسز بولورغه تیش [اوگی اورگه
قایناسون] دیه‌لر ایدی. [کم دز آمز اولدر یاوز]

دوست، جسمی [illegible] صاباح ایدی. بو اولسه
[illegible] قوجه‌سنك [illegible] دها [illegible]
[illegible] هر [illegible]
[illegible] که شول [illegible]
[illegible]
[illegible] حلمنك [illegible]
[illegible]
[illegible] هر فاسی اعلاده [illegible]
دولنی [illegible] ایدی: [illegible]
[illegible] اوستنی [illegible] هر [illegible]
[illegible] بولور، [illegible] آدم [illegible]
[illegible] کم [illegible]
[illegible] اق قول، شوقت [illegible]
ایدی، هر [illegible] لایعنه [illegible] ایدی، شول [illegible]
[illegible] عینی‌لردن [illegible] املرینك ایمکان
[illegible] بعض آنلر [illegible] کبی [illegible]

كوزونك آيينه‌سنده عكس ايدر . ايتدى : موريث
دلالتى فقير اوقونمه‌مش وهر ايچى بولنمامش
دكل؛ [illegible] [illegible] دار ايدى .
شوبه [illegible] [illegible] دكل؛ [illegible] الاوچى ده
[illegible] ايدى . اوده [illegible] كه [illegible] بسدك
[illegible] [illegible] ايلك [illegible] نوتس؛ اوقوب [illegible] عالم دولا
[illegible] دملر [illegible] تونل [illegible] ميرالر ايدى .
ايلرسه كه آن [illegible] اعدائى چهره ودملك مستت
ايدى . اوچادن [illegible] مستلرى [illegible] [illegible]
يالكز كسب واحضه [illegible] دوقع ممكن دكلدار
ايدى : ادم [illegible] دولت آنلاسمش مال والاب؛ الله [illegible]
[illegible] انل [illegible] كورمه‌يب فلعان [illegible] چه‌لرى
[illegible] چكه طوره [illegible] چق موسدن [illegible] ارسون
[illegible] مرفارت چه؛ آنك باشمدمى [illegible] بوركمى
الوب؛ يالكزه دعاسيمى اوقوب [illegible] مست
[illegible]؛ ياكه قابدن واسعده كوسه آقچه اوعزلاب؛

شولار کبی برنیچه اوهام وخیالاتلارنی تابلقننك سبب لریدن دیوب گمان ایتهلر ایدی.

دورتنچی: روسچه اوقورغه یارامی، روسچه اوقوغانی اسلامدن چقوق بوله دورلر دیوب بیلهدور ایدی. اگرده بالالارگزغه روسچه اوقوتنگیز دیوب ایتسهك، روسچه اوقوتیشك کیرهك، روسچه اوقوسه سالدتقه دیباده طوردق دیوب ایتهلر ایدی.

بشنچی: چیت یرلارگه کیتوب یوروزگه یارامی، چونکه آدم چیتده یوروسهیتك کوب دله باشلی، قارتلار سورهمه اتادمی، اوزیدن یاشقهلارنی چیتکه کیتارگه دیملب باشلاریك چیتکه کیتمهكلاریمه سبب بولا دیهلر ایدی. اگرده هر آدم چیتکه کیتسه آنی نورلیچه یمانلاب سویلیلر ایدی. بو آولنك موزیکلاری اینت آدراعایمك یارچه موزیكلارینی شریعت سوزلاری، ملاعلی ایله تیمر بولاطلنك سوزلارینی حکمت سوزلاری دیوب بیلهلر ایدی. شول سببدن اعتقادلری بوزولوب، معیشتلاری

ترتیب سرلنوب کیتکان ایدی. بو آولده بر نیچه آدملر
یوقاریده ایتولگان آدملرگه معامله ایدوب، قوه
فکریه‌لرینی اوربینه صرف ایده‌رك اجتهاد قیلسه‌لر
ایدی بو آولده بعضی‌غنه آوللردن ماداور ایدی.
چونکه بو آولنك اورمانلری یقین، حیوانلر اوچون
قورلری اورکن، یرلری ایگن‌گه صلاحیتلی قاراطوبراق
ایدی.

٢

ایمت آغزای آولنده مسجد کورشیسی بیکتیمور
آغاینی بلمگان ایدگز. بیکتیمور آغانك خاتونی حسنی
آبستابلدن بر اپی بالا وجوده کیلوب. بیکتیمور آغایغه
بیك زور شادلق بولدی. چونکه آنلك محبوب آتلی قزیدن
باشقه بالاسی یوق ایدی. بر جمعه اونکاح بیکتیمور آغای
بر مجلس یاصاب بوری ملا ایله ایمت آغاینی چاقردی.

ملالار نایبنه تیمورولاط، ملاعلی کبی آولمق قازناق
آدملرنی‌ده چاقرغان ایدی. دوکانده تری ملانک
قوناغی درشهرده اوقی طورغان شاکردده دار ایدی.
پیغمبر — اسم قریشی دیمگی ایمک.
بوری ملا — کلتو الله بولسه.
(پیغمبر ملانی کیوروب بارلقده قویه.)
بوری ملا — بی‌سمی دوشدی؟
پیغمبر — نمرودنی قوشلرمیجی ایدک.
ابرهت [illegible] — [illegible] دار دوشمه‌گز [illegible] ایدی؟
بوری ملا — [illegible] ده بیت یکتنی اسم [illegible] معامل
حضرتنک [illegible] شول اسمده ایدی [illegible] ا.
پیغمبر — حضرت [illegible] یکتلاس ایمه [illegible]
شاکرد — میمنی براسم اشوب قارسم؟
بوری ملا — ایمگر
شاکرد — عباس اسملی قشمگر [illegible] دولر ایکان؟
پیغمبر — بواسم میمم‌ده کوکمه اوچشادی.

نوری ملا – بوده بیك هیبت اسم، آلای بولسه عباس
اسملی قوشایم دیوب عباس اسملی قوشدی. بو بیچاره
صبینك بختینه قارشی شاکرد افندینك فکری سیملی
مبارك اسملرله مشرف اولدی.

بو واقعه‌دن صوك ایکی یل اونکاچ کورشی آولده‌گی
نوری ملا وفات اولوب، عیان آبحنای طول قالدی.
نوری ملا ایله عیان آبحنایك اسملری بر اولوب،
ایکی سیده نورالعیان اسمده ایدیلر. بو اسم ایرلرده
هم خاتونلرده ده بولغانلق سبلی آنلر ایکی سیده بر اسمله
طوغری کیبکانلر ایدی. اسملرینی صوراغان کشیلرگه
ملانك اسمنی نوری، آبحنایك اسمنی عیان دیه‌رك
جواب ویردکاری سبلی خلق تلنده نوری و عیان اسملری
برله بری بریندن آیروله‌لر ایدی. ایسکی زمانلرده
ملالرمز، اونکان زمانده‌گی پادشاهلرنك وباشقه مشهور
آدملرنك لقبلرینی وبعض کتاب اسملرینی البته
هم اینوب قوشقه‌لر ایدی. نورالعیان، عین الکمال،

سلیم جوهر کبی اسملرنی ایر بالالرغه ده قز بالالرغه ده قوشالر
ایدی. بو یللرده دوحاونی صابرابیه طرفندن شوندای
اسملرنی بالالرغه قوشمقدن ملالرمز نهی ایتهلردر
نورالعیان آبستای ۲۳ یاشلرنده اورتا بویلی قوبه رنگده
ساچلی قره‌یل یوزلی سیمرگنه خاتون ایدی. اوزی
بیک عاقله و صابره هر بیک خاطرینی طابا طورغان خاتون
ایدی. نورالعیان آبستای طول قالغاچ عدتی طولار
طولماس یقین آولده‌گی ملالردن اوزینی آلاس خاتونلقغه
صوراوچیلر کوب اولدی. اول زمانده‌ده ملالرنک
عادتی هر خاتوننک ایری اولسه ... ادریسی آیرولسه
هر قایوسی بوری ... کوب یاوچیلر یباره‌لر
خاتوننک آرزاقعه حالی اولسه ... یاره‌ور
اولسه آلمش یاشنده بولسه ده ... یاش خاتون
بولا آلور. ایمت آبزعابده یاوچیلر یباروب قاراسه‌ده
نورالعیان آبستای قبول ایتمادی. اول آولنک معتبرلرندن
شعبان آغای اله قهرمان آغاینک بیتی درشاکردی

یورتقه کیترنب ملا اینمکچیلر ایدی. محله مدنی ملا
مدنقه کیلگانچه دورت یل اوتب کیتدی. محله‌ده امام
یوق، نورالعیان آبستاینڭ ایری یوق؛ شعبان آغانڭ
دولای تیك یاتوب طوروره یارامی دیوب؛ قهرمان
آغای درله کیلگانچه، ابیسی رمضان ایله اسماعیل حضرتنی
برشاکرد صورارغه دیوب کیتدیلر. اسماعیل حضرت اول
آولدن طوقسان چاقرم براقده قراملی اسملی آولده
ایسانلق قیلوب هم درسده ادمه ایدی. اسماعیل حضرت
مدرسه‌سنده دایمالی بیلار حمله دیلوب یاتقان؛ سلیم حیدر
اسملی برشاکردنی اوب قایتدیلار؛ شول کوندن اودن
صوڭ مجلس حاضرلاب؛ شول مجلسده بریعرار قیلوب هم
نورالعیان آبستایغه نکاح اوقونب؛ کیچ برله نورالعیان
آبستای یانینه قوندی. اوننان صوڭ سلیم حیدر
ملانڭ اوقرینه کیتدی. نورالعیان آبستایدن برقز
بالاسی ده بولدی. ایمدی آبراغانی بلگان ایدگز ایسکی
بیل معلم نورالعیان آبستایی صوراب یورگان ایدی.

آنی صوراوینه سبب خدیجه آبستاینك بالالری برده طوردی، طوغاچده اوزاقلامی اوله ایدی. ایبت آبزاغای بالالرینك اولوینی خدیجه آبستایدن دیوب گمان ایته ایدی. بوبلنمی بجه آبستای صندقدن انجو دانه‌سی کبی بر قزبالا کیتوردی. بر جمعه‌دن صوك اسم قوشارغه سلیم ملا ایله عبان آبستاینی ده چاقردیلار. خدیجه آبستای آش اوینده آش حاضرلی ایدی. عبان آبستای اوزینك قزبالاسنی قولاغنده طوتوب اوطوره ایدی. خدیجه آبستاینك ده بالاسی عبان آبستای قارشوسنده بیشکده یاتوب طوره ایدی. خدیجه آبستای کوبانه چیلاك آلوب صوغه کیتدی. بروقتده خدیجه آبستاینك بالاسی بیك قاطی قیچقروب یغلای باشلادی. عبان آبستای بالانی جواتمقچی اولوب بر آز ایمزدی. عبان آبستای بالانی ایمزرگان وقتده غنه تیمور دولاطنك خاتونی جیهان بانو ایله خدیجه آبستای ایشكدن کردیلر، شول وقتده اوق ایبت آبزاعای کیلوب ایشکنی آچوب،

حیات آبستاینینگ بالا ایمزوب اولتورغانینی کوروب
تیزگینه ایشلرنی بیتدی. ایست آبزاعای بالانی صوراب
آلوب، ایکاچی اوینگه چقاروب نمازلغه قویدی. سلیم
ملا نی اسملی قوشایق دیگاچ، ایست آبزاعای: عربلی
بولسون دیوب اولمه‌س بیکه‌قوشدرمقچی ایدیم دیسه‌ده
خدیجه آبستاینینگ سوزینی طنگلاب عائشه اسملی قوشدیلار.
عائشه قیافتده وقیاسده خدیجه آبستایغه بیک اوخشش
ایدی. خدیجه آبستاینی قز وقتنده عائشه ایله درگه
کورسه‌ک عائشه‌دن آیرورلق دگل ایدی. خدیجه
آبستای عائشه‌نینگ ادب وتربیه‌سیغه بیک اجتهاد قیله
ایدی. یاش وقتدن اوق زور قرار کی کیمورگه
وپاکیزه‌لک که، آچق یوز وملایمت بیرله سوزلرگه
عادتلندره ایدی. اوزینینگ نی مار بلکان نرسه‌سی عائشه‌گه
اوگراتیب آلک وکریمی آچارغه طرشه ایدی. شول سبب‌دن
عائشه‌نینگ ادب وتربیه‌سی، مکتبلرده تربیه ایدلمش قزلرغه
قیاس ایدلورلک درجه‌ده اولماسه‌ده اوز آوللرینده‌گی
قزلرغه قاراغانده خارق عادت قیلمدن ایدی. خدیجه

آرسلانی قوزینی تربیه‌لب اوستره طورسون، بز کیله‌یک
بیلمیمز آغایلر طرفیده. بیلمیمز آغاینک شالقان
واقعه‌سی بلکه خاطر گرده‌در. بو واقعه‌نینک یانیده دورت
بالا هر قایوسی اورلریغه مناسب اشلر برله مشغول
ایدیلر: آتلارنک آره‌سنده درسی اوزاغیغه گوده‌لی
توگاره‌ك بورلی، زورغیغه کورلی، قارغیغه قاشلی، اوسته‌له
آدغیغه کیندر کولمك، اشطانیده ایسکی کته، بوتیغان
چارلی دولسه‌ده بیلك یعنی غنه یاماغان ایدی. بو
بالانك اوستیغه باشیغه قاراغانده آناسینك مهربلکی
بلندیکی کمی اوپارده مرندیرلی بالا قاراوچی
بارلغی‌ده بلدره ایدی. ایکنجیسی اوزونغیغه دوبلی
تردن گنه کیندر کولمك کیگان، اشطانیده یوق، قولیغه
ایکمك طوتوب آشاب یوری ایدی.

اولنگی بالا ده آی ادسز اورامده آشاب یوریسك،
دیوب اورشا ایدی. دو ایکی بالادن قالغانلری ایکمك
آشاوچی بالانك قارشوسنده میگاده، میگاده دیوب

ایکمك صورارلر ایدی. اولنگی بالا بو بالالارغه‌ده دی
اوچون شوندای تلانچیلك کبی نچار اشنی قیله‌سز،
تله اوینگزده آچمو طوره‌سز، دیوب اینه ایدی. بو
بالالار دورتنسی ده گه اوینارغه کرشدیلر. اوینولری
أولوغی همسك دنیا کوتو روشاری ایدی: اولنگی
بالا آول بایلرینك اوبلری روشلی اوبلر یاصادی.
اوبلرنی تمام اینکاچ بعضی‌سینی اوزینه طوروروغه
وبعضلرینی مسجد ومدرسه بولور دیه ایدی. اوبلرینك
یانینده‌غی بولارنی دهم ایگن چاچه طورغان بولارم، بعض
بولارینی اورمانلرم دیوب اینه ایدی. بو بالادن قالغان
اوچ بالا: بعضی‌سی قولینه چبوق طوتوب مین کتوچی
بولام، بعضی‌سی مین اورمان صاقلاوچین، بعضیسی مین
قاراقچی بولام دیوب اینه‌لر ایدی. خلق ثلمه‌یورك
طورغان بر سوز بار: بالا یاش وقتنده نی دیه‌له اویناسه
زور بولغاچ تیرکلکی شول روشده بولادیلر. ثوبندره‌ك
اویلاب قاراساق بو سوزنی بعونلای بوش سوز دیوب

اینورگه یارامی، بلکه اوتکن زمانده‌غی حکیملردن قالغان سوزدر: چونکه آدمنک کوکلنده یخشی نرسه‌لر بولماسه دنیاده یخشی نرسه‌لرنک بارلغینی ده بلمی، یخشیلقنی ایلگینی کیبه، هم سینه‌ده کرشمیدر. شونداین آدملرنک دنیاده واخرتده درجه‌لری توبن بولاچاقی شبهه‌سزدر. اگرده آدم کوکلنده یخشی نرسه‌لر اویلاوچان بولسه یخشیلقغه کوکلی میل ایتوب سینه‌ کرشه. الله تعالی کسینه کوره تلاگان نرسه‌سنی بیره‌در شونک کبی یاش بالالرده اویونلری برله کوکللرینگ‌گی فکرلری ده بیله‌ره‌لر. یخشی نرسه‌لر اویلاوچان بالا یخشی نرسه‌لر برله اویناوچان بولادر. یاش وقتده یخشیلق اویلاغان بالانک عقلی آرتقان صاین یخشیلقغه محبتی آرتوب یخشی آدم بولماقیغه سبب بولادر. بالالرنی بچار ایشلردن قورقتوب یخشی ایشلرگه محبت قیلدرمق آتا آنانک بورچیدر. صبیلرغه نیچوک بولسه‌لرده یارار، عقل ایه‌سی بولغاچ اوزلری ده بلورلر دیوب اوز

اختیارلرینه قویمقلق صبیلر اوچون بیك مضررلی امرلردندر. عقللی آنالر بالالرینك اویونلرینه قدر دقت کوزیله قارادقلری کورلمکده‌در.

اوّلکی بالاده دیدیکمز بیکتیمر آغانك اوغلی عباس ایدی. باشی آلتی طولوب یدیگه کیتمکده ایدی. بو عباسنك ادبلی و تربیه‌لی بولوینه سبب آناسی حسنی آبصنای ایدی. حسنی آبصنای آنا آناسندن یتیم قالوب آوللرنك بر آبصنایسندن تربیت ایدلمش ایدی. آبصنایدن تورکی کتابلرینی آکلایاجق قدر صنفده اوقوغان ایدی. حسنی آبصنای اوستابیکه‌لك که بارارلق اولسه‌ده یتیم‌لکی سببلی بیکتیمر آغایه نصیب اولوب عباسنك وجودینه و تربیه‌لی بولوینه سبب بولغان ایدی. بو عباس بیك ده هم بیك فکرلی اولوب آتك فکری بو آولنك الوغ کشیلرندن‌ده یوق ایدی. باشقه آوللرغه قیاس ایدوب اوز آوللرنك کیمچیلکلرینی آکلی ایدی. بعض وقتده دینی سببدن بزنك آولده

معارفلی مسجد یوق؟ بزنك آولده باشقه آوللرده‌گی کبی مدرسه‌لی مسجد بولسه ایدی، آولمز کورکام بولور ایدی» دیوب اتاسینه ایته ایدی. شونی ایتوب دکی وقابلیتلی صبیلردن عقلغه موافق سوزلر، والزامی جوابلرنك صدوری کوب مرتبه‌لر تجربه ایدلمشدر. بزم زمانلرده بیك دکی وقابل مدنیت اولان بالالر وجوده کیلسه‌لرده آنالرنك دکاوتندن هیچ بر فائده چقماس چونکه کوسی آتا آنا واستاد تربیه‌سی کورمدکلری سببلی دکاوتی غباوته منقلب اولوب، مدنیت اورنینه وحشت تحصیل ایدوب هلاك اولمقده‌درلر.

عیسی آبستای عباسنی یدی یاشندن مکتبجه آبستایغه سبق اوقورغه یورته باشلادی. مکتبجه آبستاینك طریقی اول بالاغه حرفلرنك اوستنا بیکه‌لر آراسنده متعارف بولغان اسملرینی اویرته ایدی. عباسکه‌ده الیف، بی، تی، ثی، جیم، حی دیوب سبق بیردی. عباسه غایت دکاوتی سببلی مکتبجه آبستایندن ده یعنی اینه هم بیك

تیز هفته‌ده آلا ایدی. عباسنڭ دربچه سقنشلردن
بار ایدی. آسریك آغزلری یابوشمی، تلدریدن کورمی
ایدی. آنلر یاق یاقده قاراب تاوشلری تنکانچه الپی،
تیبسی، دوه‌ی دیوب قیچقرالر ایدی. هدیجه آبستای
عباسنی سقنشلردن آیروب، هقتیك ایجاپنی یعنی
طاذوعاج سورمی استاددن باشقه، جانورلر هدراوقی
ایدی. عباسنك سقنشلری بیك کوبلاشه‌لر ایدی.
چونکه آنلر الیق دابنده یعنی‌عده طاووسلر ایدی.
هر وقتده عباسنی ترعیب ارلب اسدت آمراعابده
ایتورکه کونوب طوره‌لر ایدی. عباس بوفسنحمتیك
سوره‌سی دبعض تورکی کتابلری اوقوب آیرلمك
آمرینده سقی‌دن طوقتادی.

۳

ایمن آرزاغایلار آولدن طوقسان چاقرم مسافه‌ده ایکی مسجدلی بر آول؛ بو آولده بعضی اویلرنك توبه‌لری صالام اولسه‌ده طاقطه توبه‌لی اویلرده کوب ایدی. آرالرنده بر نیچه یاشیل قزل توبه‌لی اویلرده کوره ایدی. مسجدلرنك هر ایکاوی قزل توبه‌لی یاشیل منارەلی ایدی. آولنك اورتاسنده‌غی مسجد یاننده باقچه کبی آغاچلر اوطورتلغان احاطه اچنده بر نیچه طاقطه توبه‌لی اویلر کوره ایدی. بو اویلرده طوروچی کسه‌لرنك هرکت وروشلری باشقه اویلرده‌گی آدملرگه تمام باشقه ایدی. قاپقه‌لری هر وقتده آچق اولوب ایکیسر اوچر آدم چقوب کرمکده‌لر ایدی. بو اویلر آولنك بیك معلوم اویلرندن اولوب، بوز ایللی چاقرم دن کیلوب طوروچیلرده بو اویلرده طابولا ایدی.

معلوم اویلرینك برنده او کتابلرنك اولنده قارلی یوزلی
یعمورلر یاوب طورغان بر کونده بیك قزقلی در جمعیت
بار ایدی: اوینك ایشکندن کرگاچده اوك یاقده
طاقطه برله بولنگان بر چولان، چولاننك اچنده تره زه
یاننده اوستال اوستنده بر بیچه کتابلر قویلغان ایدی.
اوستالنك یوقاری طرفنده اوزون موبلی طولو یوزلی
قارا میوقلی یکرمی اوچ یاشلر چاماسنده بر یکت اولتوره
ایدی. یکتکه قارشو اوستالنك توبن طرفنده تخمینا
ایدی سکز یاشلرنده بر بالا تزلنوبکنه اولتورغان ایدی.
چولاننك ایشکی توبنده ینه بر قارا صقاللی کیك جیلکه‌لی
آدم یاپراق چاپاطه‌لری برله ایشك توبینی تمام یاپراتقان
ایدی. باشنده اوچلی عمه دورك، اوستنده صاری
چیکمان، بیلبی محکم کمه باعلاب چیکماننك ایتاك
اوچلرینی کوتاروب بیل باوینه قصدرغان ایدی.
اوینك تور طرفنده ینه در تیبه آدملر شول آدمنی تماشا
ایدرك قاراشقده‌لر ایدی. صاری چیکمانلی کشی

چیکماں اینّاکینی قاینارہ توشب کیسه‌سندن بر کیچکنه تورمه‌لی قاپچق چغاردی. قاپچقدن ایکی دانه ایسکی اوچ تینلك باقر آقچه آلوب بر بیتی معلوم بالاغه بیروب قارا میوه‌لی یلمکه بیردردی بر بیتی اوز قولی برله بیردی. صوکره قارا میوه‌لی یلمککه بوحه ایتوب ، بالالرنك باشلاقلرینی قاراشدر یوغالتمه° کرکانده چماتدن اورك آلوب اوز یانه قویدی° ایندی بر بیتك حاضر آز اوچوننده قالدردم° سوز کری طکلادم ایندی° شونك اوچون میکا همر دعاچیلر بر ، دیوب معلوم یکت بر ده کورشوب چغوب کیتدی. یکت حوش ... ... ب اورادوب قالدی. بر ... ... اری وقت اوبکج قارا میوه‌نی یکت‌نك قارشوسنه ... بر الاولماغ اوسه سوال ... ... :

بالا — کریم آبری ... ... اپدك قیمنر بولدرهمز؟

کریم — ... ... ؟

بالا — یوق° ... ... ایکاو باشلاقنی بولادر

کریم ــ نیچه‌ای کتاب باشلامغانچی بولالر؟

بالا ــ مسائل الشرعیه‌در.

کریم ــ ایمان اسلام، اخلاق کتابلری اوقوغانکز بارمو؟

بالا ــ یوق.

کریم ــ آلای بولسه سزگه علوم دینیه‌دن بر کتاب، اخلاقدن بر کتاب، وهم تجوید برله قرآن اوقورغه تیوش بولادر. مدرسه‌ده آتنه‌ای سز اوقورلق یگلسه کتابلرده یوقت. مدرسه‌ده آغررق، واسطه استوای کتابی باشلارسز، [illegible] قویدیگز.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سوزلاریمه اشانوب عباسنی بیك فاطی یکاقلادی. شول سببدن عباس آتاآنالرینه ایتماینچه جماغل حضرت مدرسه سنه قاچوب کیتدی. اولده ذکر ایتدکمز ایکی مسجدلی آول قارامالی آولی، مسجد یاننده‌غی احاطه اچنده‌گی اوبلار جماعل حضرت‌نك مدرسه‌لری ایدی. قارا میوقلی یکت کریم خلفه، کریم خلفه‌نك قارشوسنده‌غی بالاعباس، قاراصقاللی آدم عباسنك آتاسی بیکتیمر آغای ایدی. عباس، بوقالغاج کشی‌لردن صوراشتروب جماعل حضرت مدرسه سنده ایکانلکینی بلوب، آلوب قایتماقچی اولوب عباسنك آرتندن کیلگن ایدی. کریم خلفه عباسنك ذکاوتینی واوقورغه اهلاصنی سیزوب تورلی اوگت ونصیحتلار برله بیکتیمر آغاینی یومشاتوب عباسنی آلوب قالدی. عباس بوقشده توركی کتابلارینی بیك یخشی طانوب، بیازو بازارده اوییرندی؛ آپریل باشنده عباس صرف باشلاب ایکی آی صرف اوقوب ایپوننده اویلارینه قایتوب اوچ آی استراحتدن صوك

ىنه مدرسه‌كه باروب، علم صرفنه يخشى توشونگچ علم
نحوگه كرسه‌دى. عباس علم نحوده بريچى شاكرد ايدى.
اوچونچى قشنده عباس ديگار باشلرنده تركيبى
چقاب ادمه ‌ج باشلادى. عباسنك بو وقتده قدر اشى
بيك ترقيلده ايدى. عموار باشنده كريم حاجه مدرسه‌دن
چقب كيتدى. چونكه كريم حاجه آتاسى اورنينه ملا
لقمه اش بيره ايدى. اوقارى كيتكاج محله حاجى كيلاوب
الدى ر. كريم حاجه مدرسه‌دن چقوسينه شادلاندى.
چونكه مدرسه‌دن بيك‌مو بهال ايدى. كريم اش والعال
حاجيلر هر... بلريمى حاجه باسره ايدى. شول سببدن
قارت حاجه‌لر كريمى بيك دشمان كوره‌لر ايدى. هر
وقتده كريم‌دن ... طادوب حاجى حضرته اتوب
آدروب بو سرورده طرشه‌لر ايدى. طرشولرنده كوره
مراد اريمده اريكلر ايدى. چونكه حاجى حضرت
شوبهاى آدملرنك سوزلرنى بيك قبول ايته ايدى.
حاجى حضرت قشده آدروبلى اولايم دسه‌ن شاكرد

اوچنچی کیلەچك جملەدە ذکر ایدلەچك امرلری رعایه
قیلورغه تیوش: اول بارچه شاکردلرنك عیبلرینی جاهل
حضرتلره سویلاسون، ایکنچی جاهل حضرت [... یك
توبان بریوقاری] دیسەدە اشتسون، اوچنچی جاهل
حضرت آلدنده صوبیلاق کورنسون: ... ...
... ... باشینی دوکسونده تملك کبه اوطورسون. ... ...
... ... آدم اوچون
... ... صوفیق، ... ...
... ... اوزینی ... ...
... امرلری بارایی ... ...
... ... کیملی قورغمای ... ...
... ... سوزی توشمەدە دلیلسز ... ادی.
... ... ترتیب سزلکدن ... ...
... ... مدرسەدە یاتوب یادان اولوب مدرسەدن
چقماغان شاکردلرنی ایسکه توشروب ... ...
کله ادی. ... مدرسەرەدە روس مکتبلرینی

کبی امتحانلر اوتوب هر کمنك درجەسی معلوم اولسه
ده‌کە کوبرەك شاکردلر روزەسنڭ اجتهادلرینه سبب اولور
ایدی . دیوب هر وقتده سویلی ایدی . جمال حضرت
مدرسه‌سنده اڭ کبیر بولشاکرد جیبداوب بانسه‌ده اوچ
دورت آدمنی آرتق قوتلە آلوردای شاکردی یوق
ایدی . چونکه [illegible] حضرتنك عادتی عائلەدن توبن
شاکردلاری [illegible] اوقتمی ایدی . [illegible] اوقوتمی
دوقمی آی [illegible] عادتی یوق ایدی . قایسی
[illegible] شاکردلری بیك یخشی
مدرسه‌ده [illegible] شاکردلرنڭ اسملری ده
بلمی هم [illegible] . اوزی قش کونلرده درس
وقتلرینده [illegible] چقوب [illegible] آراسنده
قوناقده [illegible] ایدی . کریم مدرسه‌دن
چقماچ بعض [illegible] طوغری فکرلی شاکردلردن آلوك
چقوب [illegible] ده مولدی . جمال حضرت کریمنك
[illegible] طوغری فکرلی شاکردلردن آلوك

علمیه محبت ایدوب آنی استاد ایتکانلرنده دار ایدی.
کریم مدرسه‌دن چققاچ جماعتل حضرت عباسنی قطلغ احمد
خلفه‌سنه طانشدردی. قطلغ احمد شول اولده یورت ایله
طوروب، اکن وصابان ایله شغللنوب هر آیده بر مرتبه
کیروب شاکردلرینه صدقه بیره ایدی. یاشرک
شاکردلرینی فارترافلردن اوقوتوب همه‌سنک دعواسی
قیلوب طوره ایدی. عباس قطلغ احمددن اوچ ییل
اوقودی. کتاب مسابقه‌سنده عباسنک عمومک برنچیسی ایدی.
چونکه عباس عادل اوتی ایدی. قطلغ احمد عباسنی
عادلیکه دهلک تیز بنکردی. ظلاهری یوزنده قدر
استاعرجی قصبه‌که قدر. شهبه‌ی محض علم کوچه
اوقوتوب عادل باشلادی. بعض عصبیرونی شاکردلر
عباسنی چیت مدرسه‌گه کیتارکه دولت قالملر ایدی.
چونکه بومدرسه‌ده قطلغ احمددن باشقه خلفه‌گه کوچوبیلک
مشقت ایدی. عباسنک اوریماک ده کوکلنده چیت
شهرلرگه کیدوب اوقورغه نیتی بار ایدی. بروقتده

عباس اینجی آخرینده تاسیلی شاکرده‌گه کتکسی که
یاروغه ضبوب رخصت وباچپورت صوراب خط یازغاچ
آناسی اذن بیروب هم پاچپورت ده بیاردی. پاچپورتنی
قولینه آلغاچ بر ییلباس برله قرابغه کیتدیلر. عباس
قرابغه بیکتچ بر مشهور مدرسه‌گه کروب درس باشلاب
اوتیس اون درس اوقی. عباسنک صوکی حلفه‌سی و سینه
ایمه‌وك بر دای برله شاکرده‌نه چقدی. شاکرده‌ده یاینه
خدمت ایتوب. دای هم عباس‌دن بیك راضی اولوب
عباسنی اوستینی باشینی کیندروب. قش بویونچه
مدرسه‌ده طوروب آخرده بیردی. عباس قرابغه‌ده توب
مدرسه‌ده اورنمش جمعه‌سینی منطق درسی باشلابنك
اجتهادی برله اوقورغه کرشدی. اوریملك مدرسه‌ده‌قیونی
مکتوب ایله آتالرینه‌ده بلدردی.

بیکنیمز اغای ایله حسن آقصاقی عباسدن مکتوب
آلغاچ قرابغه قالوینه بر آز اوکنلسزلانسه‌لرده آخرده
راضی اولوب خط یاردیلر. آول کسی‌لریله عباسغه

تورلیچه سوزلی باشلادیلر: بعضیلری بیکار حجره‌ده ملیمت
طابا آلمغان، بولغه آچیغی بولماغاچ بر دایمه قارا
دیمه‌گه کرگان، بیوک ایچه‌لر ایدی. بعضیلری
بیکار حجره‌گه دارغ بیله یوق؛ قویده دوامه اسلی قاچوب
یوری تورغانلر، دیوانه‌لر ایدی. بیر بولاط ایله ملا علی
اعتبارده بو عباس بیلک اشنشر دیسی؛ بورنلری
قارالباچه چیتلیه قاچوب یوری، دیوب هر وقتلسو بیلم
ایدی. عباس مدرسه‌ده درس آلمق، کتاب مطالعه
قیلمق وبازوبارمق برله شغلنه تورغچ کوب ایلر
وکو لراوتب کیتدی. وهم اوزینک اجتهادی سببلی
کمالی درجه‌سینه یتب، اوزی طورغان مدرسه‌نک
دانشمند قسملرندن اولدی. عباس اش بیش قسملردن
اوراسنده دکاونی سمایه‌سنده قرب حنفیلرندن ده علمی
آرتق ایدی. چونکه عباس بومدرسه‌لرده اوقلفه طورغان
بیر کتب قمامت ایتمه‌ای؛ بعض بر حیث مملکتدن
کیلکان معلملردن: هیئت، هندسه، جغرافیه، حساب

هپسی چمنلرینده اوقورلر ایدی. تعطیل وقتلرده سودا
ایسترسه‌ده لیرسه‌لری روسجه سوبلرکده ملدیلمس روسجه
اوقورلرده ویرلرعند. اقتدارلری وارایدی. طوغریسی عجبه
عجمی دایسه قدیمجه کده یارارلق عالی حسابه درجه‌ت
ایدی. عامه‌نک فرسنده ارو بعد آلطی یوزطلبه یک‌ی
ملیه کمشدی. دونیاق عباس آمال آبالرینی روبرت قومه‌ی
ادلو آمالک اولمسنه امسندن پراحوبقه اوطورنی
اوبلر ده بکلدی.

ایت آثرلغای آوکلده

هایمک شنه‌جی کوبلده بیور دولالاطک اویلری آرسنده
یالنقال دوره‌دار اوسنده تیمور دولاط ملاکی . بلرعه
واسعه دهی درجه‌ده آتملر عائده سوبلانه طورعن
سوارینی دترگیب صوکه انباب اعوال قبیدن

اولان واقعه‌لردن خبر بیروب اوطوره‌ر ایدی.

بیرسی — ن. آولمده شیطان طوری اوتکان وقتده بر بالانی شیطانلار کوتاروب آلوب کیتکانلر.

ایکنچیسی — ز. آولده قارشیلاریده‌گی طاوده قرق آرشون مقدارنده بر آژدها یلانی ییلط کوزارکن.

اوچونچیسی — ب. آولمده برقزنی موجاده شیطانلار قیناغانلر.

دورتنچیسی — زمان آخری پیغمبره موبللرده سوبدای اشتار بیلک کوبابدی، ملالار زمان بحریغه قارشی شوبلای اشلار کوب بولورلار.

ملاعلی — ایشان حضرت سونی کوبارده برخطر بولور دیوب علمغه بیلک صاقلابورغه قوشمان.

تیمر دولاط — برنك اوروتمیك آلوشماغان ایکان، بو مکه اوروتمیاکنی بیلک اوصال دیلر، برنك کورشی آوامه کیلوب بازارنی صارابلرنی یکتدن یاصارغه یکارلار وبچکه‌لار قورارغه قوشغان، هر کمنك یورتنده بر وقتده

دره‌جکده صو [illegible] صو دولسون . پاراری صارایدی . هر وقتدن
بر آدم و بر آت اولوب . دره‌جکلرده هر [illegible] صو
دولسون دیوب حقنی بیك مشقتله [illegible] . او
دره‌نك اولدیغی اورمانده بیك بچوق کشی ایدی .
بازاری [illegible] فارده اول آت آدم . [illegible] وقتدن
آرداسی و اوتلاری [illegible] بولاطرقدن ایدی .
شولای [illegible] طورغان ایدی . [illegible]
آدملرنك [illegible] سوزلری [illegible]
اولماسه‌ده [illegible] ایرلری [illegible] .
بلکه شونلای ایرلری بترملك احتمالده [illegible] هر
وقتلرنده [illegible] . بو آدملرك شونلای [illegible]
سولاکاری اوزاریلك وادیده و صورلری [illegible]
[illegible] شونك ایچون [illegible] لری
هر وقت عزیزلرده آدملرکه دنیا ترکانده دولغان
وادیلی و صورلی ایرلری بیك آچق [illegible] یارمقده‌در .
شولای دولسه‌ده بزنك ذکر ایتکان آدملرمز عزیز اورمان

اوقوچیلردن اولمادقلری سببیله اناره عربه ورومه ده
اوقوت' آلوه آغلادوچی در آدمگه مخاطبلرلر. ده
دیمك آغلامه‌لرشی لرینی آغلاتیق‌لق امام ایملرلری
وطنسیل . عوامك آغزندن سی لرینی آغلادو
اوچون ك اول امام اوقیدر اورنی [illegible]
[illegible] ایلدرده سکیرمك . امام [illegible]
[illegible] دردار اولمیری اوچون عربه [illegible] باڤ
چقمش ره لیری وکتمارینی [illegible] بل
[illegible]

تیمور ولاط [illegible] طوغرو [illegible]
ولاڤ ل خوش اشمدی. تیمور ولاط [illegible] اوستنه
ایلی اوره [illegible] گوزلوستیله [illegible] قارلب
دهای آ شول [illegible] طرویشده کیله' اول
[illegible] ده ایکنجی هر [illegible] پازاری
صارایده دوگرشدیلر. [illegible] بازاری صارایی
[illegible] گرشدی. تیمور ولاط [illegible]

اطینی کیتروب بازارنی صارای آلدینه دیلادی. ملا
علی ایکی چیلاك دوله صو کیتروب تیزلرگه صالسه‌ده
صالقان دری آغوبینه باردی. شول وقتده طورویکه‌ده‌گی
چالنیك شالطراب ایدوب کیتدی. آنلرده تیزرگه
بوکروب چوب باشلرینی دورکارنی آلوب آرتندن
قاراب قالسه‌لرده چالنیك ایلرگه دورولوب قاراماذی.
دورلك آتلری قانده سزناندی. ایکی ساعتدن اری
وقت اونکادن صوڭ اتیلرنك چالنیكلری تیکنیمر
آغایلك اوغلی عباس اوله‌یعنی بلوب بیك شادلانوب
اویلرینه قایتوب کیتدیلر. تیکنیمر آغای ایله حسنی
ابیتای تره‌ره‌دن کوروب قارشی چقدیلر. عباس دوله
کورشکاچ اویگه کروب بیك قیناشوب چای اچرگه
کرشدیلر. عباسنك طوننی محبوب ایله عیمان
حیرتده‌ده کورشورگه کیلوب یتدیلر. تیکنیمر آغایلك
اویده بوکون برشادلق مجلسی بار ایدی که اول مجلسدگی
شادلقنی مجلس صاحبلری اوزلری بیاندن عاجز ایدیلر.

ایکنچی کون عباس ایرته نمازغه چغوب مسجدده احمت
آبزاغای بله کورشدی. مسجدده تیمربولاط ایله ملا
علی ده بار ایدی. آنلر عباسنی قورقاچ کورلری دورت
بولدی: چونکه عباس قارارغه کورکم؛ باشنه چات
معبتوری دکانه چغوب کیله، باشنده قسقه چورباغان
کوکمی چاپان، اوستنده بیلك اغلی جبه، قباغنده قاراغال
جبی ده شهردن کیلگنان آدم دیوب باورلك ایدی.
تیمربولاط ایله ملاعلی دنیاده شولایوق آدم بارلغنی
بلمگانلر ایدی، یوق ایدی. بونلر آغای ایکنچی کون
درعلس ... احمت آبزاعایی وآولنك آق صقاللرینی ده
چاقردی. احمت آبزاعای قرآن اوقو، عادل صوکنده
آغای بیچ بادمادعی قزغان ایسکی اوچ تیملك ...ی
ایت آلر غایلك قولینه تورتدی. صکره عباسده ده
صومی طوتدردی. احمت آبزاعای وچ تین می دیوب
قارامه دن صوم ایکانلگینی بلوب بیك عجلوب داکش
بیرمادیگزمی دیوب عباسدن صورادی. چونکه احمت

ابراغای درصوم صدقه آلمانی اولمادیغی کیمی هم
استکانینی یوق ایدی. مجلس تمام دولجه ایمت آبراغای
اویمه قالقوب جلدیجه آیصفای ایله عائشه‌گه عباسنی دیلك
ماقتادی. عباس بیرگان درصومنی آتلرعده گورساندی.
عائشه‌نم ایمت آبراغاینك سوزلرینی بیك الا لاصی دیر له
جکلی ایدی. ایمت ابراغاینك ماقتوی سیملی یادشه‌ملك
جکوئمده عباسه عائله محبت حاصل اولمبدی
اعتبارسز قوندرمی دای حدایم کورگندم ندن تیسلاب
ایتدی! درمه‌دیو زیفی کورسام دیجه کوکلم داصلار
ایدی ده دوروب کوکسنی اتشه ایدی. ایکنجی کون
ایمت آبراغای ییکشمر آغای ایله عباسی چای اچرکه
چقردی. عائشه‌ده بنه‌ده کیمورار ایکی دوروب بنلك
کیکوته ایدی. عباس ایله تیکشمر آغای اورتالای
کیلوب یتیشیار. ایمت آبراغای قارشو چیقوب قوناقلرنی
اویگه آلوب کردی. قوناقلر چای یاننده در ایکی ساعت
سویلاشوب اوطورغاندن صوك اویلرینه قایتوب

کتبدیلر. عائشه‌ده عاصمنی تلاگان قدر کوروب
سویلانان سوزلارنی ایشتوب، عاصمنك عادی بر یکت
اولمادیغنی بلوب، اول اوستندن‌ده اوبلاغان مونی
چن محبتکه ممکن بولسنی. ایمدی آنراعاصمنك وجدانی
ایسنده انسانی کرگچده صوف طرفده طافطه برله
بوسکان بولمه‌سی بار ایدی. قزلار کیلماسدن اول
عاصمه سول بولمه‌گه کروب قول آستی برله شمن اوروب،
قیزقدرمنه کیلماگانینی بلما اوك صالوب شونده
اوطوروب قالدی. عاصمه عاصمنك سویلاگان سوزلارنی
ایشتوب، طافطه آراسندن یازوسن سوزنی کوب ساده
کوب یاصلمادی. عائشه‌نك هر مرتبه دوزدنی کورسام
بلکه کوتلم یاصلور ایدی. دیگان سوزی حقا چمدی.
چونکه عائشه‌نك کورگان صاین کوره‌سی کیله ایدی. قزلر
حقیقتك «کورمه‌سام کوره‌سم کیله، کورگاچ ایسه‌ده‌سم کیله»
دیگان شعرلاری بو حصوصده بیك طوغری ایدی. عاصمه
اورینلك ذکری ایله عائشه‌نك شعرلرینی سویلی، قارشیسنده‌غی

[illegible]ولانده عائشه‌نك ارلعمسنی و آنك عباسی واراعمسنی
[illegible]صلاحدری يوق ايدی . چونکه عباس اسمت آدر عايده
[illegible]ورده بر عائله بولنه . اوربنك ياش وقتنده [illegible]
[illegible] [illegible] سوروکن وقتلرینی ، اول وقتده
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]ر قرينه‌نك حاضره كتابه بنشمش الما [illegible]
[illegible]ر الاچغن [illegible] كورمك [illegible]
[illegible]ولمدی كوكن [illegible] وبلاك باره ايدی [illegible]
[illegible]له مارا طور [illegible] براغملك [illegible]
[illegible]س آدر [illegible] عائشه اوطورن [illegible]
[illegible]دری اچف [illegible] عائشه [illegible] قارشو [illegible]
[illegible] ايدی . عائشه‌نك [illegible]
[illegible] [illegible] قارشو [illegible] عباس [illegible]
[illegible]ر اچنس [illegible] عائشه قرناقلرنك [illegible]
[illegible] [illegible] . عباس [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . چای اچکن

وقتنده عائشه‌نك صورتنى عاسمك كوز آلدنده
طوره ايدى. قزلر حقيقتنك:
«ساغنى بيرچه كه اچمده ده آلتون دلداق شولهسى»
«كوبرم مسلم قزلرنده شول حالينك كورده‌سن»
ديگان سوزلرى عقلنده دلك طورى كبك ايدى.
عائشه‌نك دوهسى چاى دتملنده اواسنده كوكى دفترى
عائشه‌ده ايدى. [illegible] چقوب ايدله.
[illegible] اسار وفترى، [illegible] اوله‌گان
[illegible] قزوب ايدى. [illegible]
[illegible] حسنى آپاى [illegible] عائشه‌نى
چاى اچرگه چاقرغان ايدى. عائشه [illegible] اصداى
چاى [illegible] سويلشوب اوطورغاننى
صونك اويلرينه قايتورغه دنوب طشقه چقدلر. حسنى
آپاى [illegible] اوزاتورغه چقوب قاپقه يانينه [ايكى
حاتون [illegible] [illegible] [ديگان قيقين چيرك
ساعت [illegible] سويلشوب طوردلر. [illegible]

سوزلارینه قاتشه ایدی. عائشه سورگه کرشکان وقتده
اوّل صاحبارغه حاضرلاتگان صاندوغاچ کبی ایکی قولی
برله شالینی توزه توب، بوزینی آرغنه آچوب، چیندن
قاراب طوروچیلار اولماسون دیوب، کوزلاریچه ایکی
یاقده قاراغان وقتلرنده، قران حافظیك [. . . . . . ،
آچی جلی طلس قش، دیرك حالکاینی صوراصاکز،
صایراب طورغان ملبل قوش] دیگان شعرلری عائشه
حقنده انشاد ایدلمش دیوب طن قیلوراق ایدی.
عائشه‌نك ایکی یاقده کوز اوچیله قاراغان وقتنده کوز
وسنده‌گی قیغاج قاشلریمك حرکتندن حاصل اولان
دائره‌لرینی، حلمایوب کولگان وقتلرنده ایکی ایرنی ده
حاصل اولان کورکاملك ایله قزل آلما کبی بیتلریمك
اورطاسنده‌غی باطقان یرلرینك کوزه‌لکینی توصیفدن
عجزمی اقرار ایته‌یاتچه چارم قالمدی اعتقدم.

بو بازار عباس قاذره‌سی اوچون قورلمش در
ازار کبی اولوب عباس بوبازاردن کوب نرسه‌لر استفاده

قیمدی. چونکه عباس عاشقدن ایکنجی مرتبه کوروب
سویلدیکی سوزلری ایشیتوب، ادب و تربیه‌سنده‌کی
اینجه‌لکی [illegible] عبارات اختراع ایلدی. آنلر کیتدکجه عباس
آنلره [illegible] چوق دستورلری ییمه‌که کوروب
اوبالره [illegible] سلطاناسی کوروب [illegible] اولدیغنی
طوره‌ایدی. مکتوب سوز اصلا [illegible] عاشقدن بوراده
قرائت [illegible] ماطور [illegible] باره [illegible] دیکاغ عباس
سوزه باشلادی. یول آچمدی. عباس سوزلری [illegible]
[illegible] بوروب [illegible] کلم قرمه‌ده [illegible]
[illegible] لا [illegible] کورکم [illegible] و [illegible]
[illegible] اعتبار [illegible] ایدن
[illegible] ایدی. [illegible]
[illegible] ایلدی که عباس عاشقدن [illegible]
مرتبه کوروب [illegible] محبت [illegible] چوق ایدی
عباس محبت [illegible] سویلدیکی سوزلری
[illegible] صوک «آنلک [illegible] سویلدیکی سوزلر

پارچه‌سی حق اولمادیغنه [illegible] قرلر قارانلقده
بیلک [illegible] دولاشدی [illegible] جواب ویردی. محسنک
عائشه‌یی [illegible] عائشه که محسنی [illegible]
دولدی. عباسک عائشه‌یه محبتی [illegible] عائشه‌نک‌ده
عباسه [illegible] معلوم [illegible] ایدی. [illegible] عباس اورینک
حالینی [illegible] عائشه‌نک‌ده
فکرینی [illegible] ایدی. عباس [illegible] وسیله
بولوردی [illegible] چونکه
[illegible] محسنی
آ[illegible] ایدرلر [illegible]
قورقدی. عباس [illegible] اولاب
بوروگی [illegible] بولادی.
طوتاسی [illegible] اورینک
محسنی [illegible] عائشه‌نک هم عباسه محبتی
اولدیغنی [illegible] آغاج [illegible] اولدیغنی طوتاسی
محبوب عباسه بولادی. عباسک [illegible] اویلادیورگه

تینی اولسه‌ده عائشه‌نك یاشلکی سملی هر بر صمر ایشارکه
طوعری کیله ایدی. عباس درله عائشه آراسنده شول
روشده محبتکه دائر یازیلغان مکتوبلر یوروده‌کدن صوك
درمرتبه کورشوب درمرتبه سرلرینی سویلاب، عمر
دوباچه بر برسندن آیرلماسقه وعده‌لر قیلشدیلار. عباس
دوقتارده بیك نچمر آغاینك دایماق اشلرینی کوتدرگان
ایدی. نیکنچمر آغاینك ایسکی اوینك قارشوسینه بر
اوی صالوب توبه‌لرسی طاقطه درله یاندرغان ایدی.
نیکنچمر آغاینك اماطه‌سی آره‌لی طوغرودن طوغری‌ده
یوری طورغان کده‌ریکده یلاری ییلاتوب اوته آلماینچه
متعبر اولوب طورمقده‌لر ایدی. آول کشیلر بلنعباس
هفتاله دیناروغان بولورغه کیره‌ك، هیروس آقچه درله
اوینی، شاکرد کسی بلکه دعاً سیمی اوقی طورغانلر،
یاکه دوروگان کشی قادین دولسه‌ده کوب آقچه
تله کتورگانلر، دیوب سویلیلر ایدی. دوقتارده
آول حاجینك ترکلکلاری بیك آغرلقده ایدی. آوللرینك

بختیسینه ایگن ایگوچیلرده یوق ایدی. دیرلرینڭ‌ی
ایگه‌ر ینگنده کویسی کوره‌سی آولدن کیلوب اداره‌گه آلوب
چاچقان کیسه‌لرینڭ ایدی. کوره‌ك آدملری باسقه
آول ایگن‌چیلرینه قراغنده عمرلرینی اوتکاره‌لر
ایدی. بتون آولده‌سه بار واودوجی وباره بلوچی بر
ایکی آدمدن آرتق یوق ایدی. اس‌سز دوره‌لر
اوستنده آه طوروب، داتلی‌سز دورلار سوسلاب وقتلرینی
بوشقه اوتکاره، چیلار کیدن کونگا آرتقنده ایدی. ایرته
ورمان اورطاسنڭ‌عی آول، ماصرده قر اورطاسنڭ دورته
ایدی. شول سمتدن صولری فوروب، هوالرینه
دورولوب، مای ایمرینه صیلوغ‌اح طاوسلار بلن‌اسننی
ایدی. عباس‌دای آیدرینی آولده اونکاروب، ۲۵ ججی
آوغوستنه قراغنه کیتدی. عباس قراغنه ینکاچنده
اوراقلامی ژولغه بربهم ر قالاغه معلملك‌گه باردی.
چونکه قزان بابلری عباسنی مصلحت کوروب
کوندروب طورغانلر ایدی. عباسکه آلتی یوز صوم

سنوی وظیفه تعیین ایدلوب، اوندكی صنفلرده تعلیمگه
شروع ایتدی.

د

بیت آدراغاننك توساق اوسنده ایشكدن كرگاچده
صماوار قاینات طوره ایدی. تور ده سیم مل قارشوسنده
جایلگان دسترخانغه قویلمش قلای پاطنوسنده: ایكی
پارچه‌پای، بركاسه سوت، ایكی‌ده بیالا صاوت براه دال
قویلغان ایدی. و یاننده جای یاننده اشـالا طورغان
نرسه‌لردن: قوش تلی، بادرهنق، اوماچ، آق مای
كبی نرسه‌لرده بار ایدی. ایبمك نرسه‌لری اچق،
برده یاننده اوطورغان شـمورت اغاچلرنكی
چچكلرنك ایسلری ایله قاتوش هوا اوینك اچینه كره
ایدی. چونكه مایك اوننگی كونلری ایلوب هاملك
بیك دردلی، قنلری ایدی. ابیت آدراغای صماواری

اوزی قولی ایله دستر خاندن قریب چای یاصارغه کرشدی
بر چینایاق چای اچکاندن صونك اوینك اچی دوار ابتولق
ایله تولدی. ایمت آغزاغای طوروب تره‌زه‌دن قاراب
تورور کیله ایکان دیوب تره‌زه‌لرینی یابدی.
چای لرینی اچوب تمام بولغاندن اوینك اچی بورلانوب
بولسه کیلگانده یاقترراق بولدی. ایمت آغزاغای تره‌زه‌لری
چوب قویشنی کورگاچ ده اوله اوقورغه بیك وقت
ایکان طهارتکز بارمو دیدی. سلیم ملا هیچ طهارتم
یوق دیگاچ ایمت آغزاغای قولینه قومغان طوتوب طهارت
آلورغه طشقه چقدی. شول وقتده سلیم ملا اورندن
طوروب، ستمات توبه‌لرینی یاروب، آری بیری
یوروب تورغانده آصنای ایله عائشه قرنداش قازندیلر.
سلیم ملا آصنیك قاشندن کرگان وقتده اوینی
ایله تورسانمایچه پاسروب قاراب طوردی. سلیم ملا
عائشه‌نینك یاراغینی بسمه ده توفقسز آچیق غنه کورکنی
یوق ایدی. سلیم ملا کوکلندن «سبحان الله» مکلفه ده

بيتنداى ماتور قز بارلغينى بو وقتغه قدر بلمى طورغانمن؛
بچه باشنده ايكان، قاسماچ كميگه‌دن قارارغه كيره‌ك.
ديوب اينه ايدى. چونكه سليم ملانك ياش خاتون
آلورغه بردله‌نوب يوروگن وقتى ايدى. ايمت آدراعاى.
طهارت آلغچ، ايكينچى برگه بازار اوقوغاندن صوڭ، سليم
ملا اوينه قايتوب كيتدى. اوينده باشنودن صوڭ
كميگه‌لر قاراب، عائشه اسملى طوتا آلماغچه دايمق
وقتلر اوزنكارلدى. كميگه‌نى كوب برته‌لر آقتارغاچ
عائشه‌نك اسمنى طابوب، بچه باشنده ايكانلكنى
بلدى. عائشه‌نى كوزگا قدر كونارگه طوغرى كيله ايدى.
سليم ملا بو حصه‌ده بيك فكرده قالدى. سليم ملانك
آولندن اون چاقرم مسافه‌ده بر. اولنده منصور آدلى
موذن آغاسى بار ايدى. بر جمعه‌دن صوڭ آڭا كيڭاشكه
باردى. سليم ملا مقصودينى آغاسينه سويلادى. آغاسى
ده بيك مصلحت، اوچون يباروب قارا. اگرده آنلر مصلحت
كورسه‌لر ياشى يتماگان بولسه‌ده ياراشوب قويارغه

طرش، اگر بولدره آلسانك جماعت حضورندن نكاحده
اوقتورسك، اول بيك كوپ تيكشره طورغان آدم توگل،
ديوب جواب بيردی. سليم‌ملا آغاسينك سوزلرينی
بيك معقول كوروب، چای‌اچكاندن صوڭ اولينه
قايتوب كيتدی. ايكنچی كون شعبان آغاينك خاتونی
گل‌جمال ايله قهرمانك خاتونی تيمر بيكه‌نی ايبت
آبزاغايغه ياوچی ايتوب يباردی. آنلر ساعت اونده
ايبت آبزاغای‌لك قارشيسندن كرديلر. خديجه آبستای
آنلرنی كوروب قارشو چغوب اويگه آلوب كردی.
خديجه آبستای دسترخان جايگانده گل‌جمال خديجه
آبستاينك قولاغينه درسوز ايتدی. شوندن صوڭ غنه
ايكنچی اويگا چغوب كيتدی. خديجه آبستای قوناقلر
ايله چای اچكانده شول سوزلر سويلاندی.

گل‌جمال — قزكز اوسگان ايندی، خدای تعالی بختن
توفيقن اوسدرسون.

خديجه — آمين.

گل‌جمال ـ ایندی حلیمه آپاسی‌ای طوغریسی غنه مین
سزگه یاوچی بولوب کیلدم.

حلیمه ـ رحمت ایسه‌نگز‌ عه کم گه؟

گل‌جمال ـ کم‌گه‌سن صورامه‌ده اولمزده در دیکان کشیگه،
دولتی دیسه‌ك دولتلی، ذوقی دیسه‌ك ایسان بولورلق کشی

حلیمه ـ ام صوڭ کیم ایندی سز؟

گل‌جمال ـ ابرك بیك مذاق کشی بولغه‌ده کوره بر
آز کم دیمه‌ر انکار دیب ...ون ...ب ایتمی
طوردم. اورمزش سالم هم صوردم، ...ش اوسالیه آلاسی
کیله، حیکه عیال آصابی خالایمه الهان ایدی.
آصتای مارت، صوردم بزش.

حلیمه ـ سزنك فردوث باشجل‌نمی طوغاسرقلی
باشمه ...لی کوبداش اوسنبمه دیرو بیك اوشاب
بتار میکان؟

گل‌جمال ـ شوندایوق اورنلر بیك سیوه‌ك طوغری کیله،
صوڭ اوکمورلت بولما‌ذر.

مدیحه — (دراز او ملادرنی) ملاعه استوب قارارمن؛ اول
نی استور. مدیحه آیمتای اسکاچی اوبگه چقوب دایمق
طوروب کرگاچ

ال‌حمل — ملانی ایتدی؟

مدیحه — کیلگنیش اینکاچ بر جمعه‌دن صونك حمر ایشارمردی.
وسوزی ایسنکاچ آدرحمال ایله تیمر دیگه حوش سلامت
بولگر، بر قوشنارق ایمدی دیمرك، طسمه چقوب
آرمالر بیله اوطوروب قانقه‌دن چقوب کیتدیلر. مدیحه
ایمتایده حوش، دیمرك اوزاتوب قویدی. بر
کوندن صونك ایمت آتراعای حماعل حضرت، ننگاشکه
باردی. حماعل حضرت بیلك مصلحت دیوب نکاحی
هم اوزی اوقوماقچی بولدی. ایمت آتراعاینه حضرتلر
فاتحه‌سی بیله ماشلادیلار اش ادنا اه حیرلی ولور، سلیم
ملاده بجسی کسی، ایساده طاشترولمن کشی نمرب ایون
ادمگه‌ده بیرمسالك کم‌گه بیرورسك، دیوب کوگملن
ابته‌ایدی. ایمت آتراعای اوبینه قاینغاچ مدیحه آیمتای

برله کسبکشت، سلیم ملاعه حربار دیار. سلیم ملا
طرفندن عصمر موءدی ایله شعبان آغه‌یی کیوب. عائشه‌یی
پاراشوب سویلیدیلر. عائشه‌نك عاشقه محبتی یاراسی
بلمرورکی درأت قیلمادی. چونکه اول آوللرده رنا آنا
بیرگان درکه راضی اولمای. بنم سوویگلدیم یار دیوب
ایتمك لك بیلك رور عیبدن صادالا ایدی. اینکار
زقلیرده ده غلبه‌ده آرصنانك قبول ایتو احتمالی یواسه‌ده
ایبت ابزاعاینك قبول ایتو احتمالی یوق ایدی.

قاری اعسبلرم سزنی ازن مورادعلی اسلامه‌ی
ایله طانوشدروب صکره حکایه‌مزکه شروع ایده‌لم
معلوم، مگر اولان قارامالی آولده ایاغچی عملینك امامی
آخوند مورادعلی در. جماعلی حضرت ایله بابالری بردر.
اسلامعلملك ایکی اوعلی اولوب، بری قدرعلی، بری آطماعلی
آطماعلینك اوعلی جماعلی، قدرعلینك اوعلی مورادعلی در.
جماعلی حضرت ایله مورادعلی حضرتنك نسبتلری بر دولسه‌ده
طبیعتلری باشقه ایدی. شول سببدن آرالرنده دشمانلق

بارکی طوبله ایدی. نورالعلی حضرت علما مجلسلریده
ملازاده مدرسه‌لرمزنی قزلمزدن کیه‌کن قدر ترتیبکه
صالوب هرطلبه نی مرتبه سیوی امتحان قیلمق بیك
توشلیدر. اصول تدریسده اولان خطالرمزنی شهر
کتبلرینده قیاس ایتدرك تورانمك تیلك لازمدر
وب ایته ایدی. نورالعلی حضرت توسوزلری عموما
پتسه‌ده جماعل حضرت اوربه عمل قیلوب بیك آجولانا
ردی. شول جهتدن جماعل حضرت‌نك نوابلری
ورالعلی حضرت‌نك جماعلی حضرت‌که دشمانلقنی آکلادیلر
ایدی. نورالعلی حضرت‌نك توسوزلری هیچ کیمگه
دشمانلقدن اولمایوب فقط اوزینك ملت خدمتی اولان
فکرینی بیاندن عبارت ایدی. عصفرموددن اینه عثمان
آغای عائشه‌نی بارشوب قیتیپلر. آنلرنك قایتوینه
سلیم ملاعباس حاضرله‌گان ایدی. عصفرموددن قهرمان،
شعبان، رمضان، آنلردن باشقه دخی قارنلردن و باشلردن
دانیاق آدملر بار ایدی. سلیم ملا اوزی بیك آچق،

هم بيك كيمگان، اوستنده ادره‌س بيشمات اندرسر
كامزول، بشنده دانادار بورك، ساقالينك صيبوچكه‌سنى
مويننه آلگان ايدى. مجلس‌نك آدرنده حلقه طوينك
يكرمى سه‌كز عايده موللاچه‌نى اعلام ايتوب، طويغه
باراچاق آدملرگه شول كونگه حاضرلنورگه قوشدى.
سليم ملانك اتلرى نورالعيان آبصتايغه بيك عارلك
بولدى: سليم ملانك امام بولويمه و دولتيمنك آرتوينه
سبب اولان عيان آبصتايغه كيكسنه ايتمادى. سليم
ملانك اويلنورگه بوروى آرالرنده محبت يوقلقدن دگل
باشقه برسببدن دگل ايدى. چونكه عيان آبصتاى سليم
ملا يارانه قدرت خاتون، باكه حق‌سز خاتون
دگل ايدى. سليم ملا مدرسه‌دن قوقله چقدى، عيان
آبصتاى بولسه‌ده يكرمى بش ياشلك ايدى.
عيان آبصتاى كوكلدن اويلانسه‌ده، طشدن
بلگرتماى. عيان آبصتانك كوكلنده سليم ملانى بيك
قرق ايتارگه بيتى بار ايدى. اول اشنك آرتندن

یوروچی بر آدمگه محتاج اولدیغندن اول بیغی تمرده‌سز
قالدی. اول اش حقنده سلیم ملاغه ایتوب قاراسه‌ده،
سلیم ملا خاتونلر ایری دیوب اشتمادی. سلیم ملا
طویغه حاضرلانه طورغاچ مادینك یکرمی دورتی یتدی.
اوری طوی بوله‌در که ماریان بکه‌دن بیوك قرق بیته
کره‌چك اولدی. شونك اچون حاجت اولکن مادرلرنی
کیه‌دن حاضرلاب قویدی. سلیم ملا اوزینك اولوم
طرفنده‌ی اومده ایچ دوله سعادت اوزن دوره استقلال
اوستنده قالماسنی استروب قیع‌ب اوری کیزدرله
قارشو اطوروب تقابلك اقربای برلاب مرکن
دولغان قدر قصه‌ریلدی. صقل بوقربی توردکم
ساعت صبوجکسنی کوزرله اعزاب، چیندن کوش ربنی
طوکك دای بوله مادلت بلغار اته‌ب قویدی. تورینی
بنرکچ بوقلارغه یاتسه‌ده کوزلرینه یوقو کیلمادی.
سلیم ملا ایرته بوله طوروب طهارت آلغاچ بشسینه
چالماسینی کیوب، مسجدکه اروعد دیوب قاقتسمدن

چقغان وقتنده درکشی قارشو کیلوب سلام بیردی. بو
کشی سلیم ملاغه کیسه‌سندن چغاروب بر مکتوب بیرگاچ
سلیم ملا مکتوبنی اوقوب مضمونینی آکلادی. سلیم ملا
مسجدکه بارمیانچه قایغه‌سندن کیری قایتوب درمالاینی
چاقروب ده بوکون طویغه حاضرلنماسونلار، طوینی
کیچه‌رورگه قوشقانلر، دیوب طویغه باراچاق آدملرگه
باروب ایتمه‌رگه قوشدی. هم ملک کنچکونه نور اسمعیل
حضرت منه‌چی بولدی: نور اسمعیل حضرتلکه بکرنی
اوچاقی عائله دعواسی صادر ایتدیرمه‌دن [باشی ترماگن
قرنده نکاح اوقو حقنده دقت ایدیلر؟ اگر ملالردن
شونداین [آدملر بلا سبب مصیبت دراغه مستحق اولور]
دیوب امر کیلگان ایدی. نور اسمعیل حضرت بوبطانی
بکرنی دورتنچی مایده محمد علی حضرتکه سلرگان ایدی.
محمد علی حضرت اول حمرتی سنگاچ اسمت آبراغاینه
درکشی یباردی. اول کشی ایمت آبراغاینه بیلک کیچ
بیردی. شول سبدن ایمت آبراغای سلیم ملاغه حضرتی

ایکنچی کون یباردی، اول کون یکرمی بشنچی مای
ایدی. بو خصوصده خلق آراسنده سوزبیك کوب
ایدی: بعضلری دفترنك باشی بتماسن ایچون اوقوچی
بولماغان، بعضیلری دفترنك سوڭگی بار ایکن فراغت
بولماغان، دیوب ایتدیلر ایدی. سلیمه ملا ایکنچی کون
ایمت آوراغینه باروب، باشدن اوتکان واقعه‌لرنی
سویلانکاندن صوڭ، قوبلرنی کوربنکاح دریچی
اوکتادرده ایتماکچی اولوب کیسوب قورویلر. قورملك
کورده قدر کلکنوی عنسه اوچون اوکمایلیرای دلدی.
چونکه سلیمه ملاغه بارشدیلرمی؟ اسنه منسوب ایله
سنه‌رکن ایدی. داکه کورده قدر حماسنده دفتور،
نایچوك دواسنه درچاره طادر دوب دیلاینه ایدی.
عائشه طورسنی بچرکنمی اعلام ایدوب عائشکه
دهی درمکتوب یاردی. عباس عائشه‌نك مکتوبنی آلغاچ
قایتورغه اویلاسه ده اسنی طوقتاتمادی. چونکه اول وقتده
عباس روسچه اوقورغه باشلاغان ایدی. عباس ایرتدی

روسیه اوقرب، امتداد قیلموب شهادتنامه بیروب،
٥ نچی آوغوستده اوبلریمه قایتدی. قاشتاج مجوبدن
عائشه‌نك حالینی صوراشدی. عباس طبراسی مجوبکه آناسینه
کیکسی. عائشه‌گه باوجی اولوب بارورغه قوشدی.
عائشه برله آرالارنده دولعان و قعدی حقنده آمینایه
ایتورگه قوشدی. مجوب عائشه‌نك قوشوری بویونچه
آناسینه کیکاش ایتوب حقنده آمینایه باروب اسنی
دوالره آلمایغه قایندی. ... اسکاج عائشه‌نك
بیك کیمی طارالدی. عباس ... برلیه‌ده وکرلب
قاراسه‌ده کوکنی ایله ... حقنده
آمینای وحمری «سکز ... باشقه ... سویلامه»
دیوب بر خاتونغه سویلادی. اول خاتون باشقه بر
خاتونغه شول روشده سویلاب، اول خاتون سلیم ملا
آولندن کیلگان بر خاتونغه سویلاب باردی. اول
خاتون قایتقاچ‌ده عیان آمینایه باروب «سکزده اوتام
باشقالرغه سویلامه» دیوب شول خبرنی سویلادی.

عیال آنصنای اول عمری ایشنگلدن صوك کوکملگی
نیتی عباسکه سویلمجی اولوب. بیکتیمر آغایلره
باردی: بیکتیمر آغایمك اوینده مسمنی؛ عیال؛ عباس؛
شول اوچ کشیگه داشتقه هیچ کم چوق ایدی. محوللی
طشده اینك برعمنی طکلاب طوره ایدی. محبوب
سویلاشکان سوزلرینك تمام جملهسینی ایشتماس ده
مادراده دورابول پوچماق دیگان کلمهلرنی ایشتدی.
عباس اوسده عیال امعنت امکان بارلیقی بر
کاغذه یازه ایدی. برساعتدن صوك ایشکنی آچوب
عومانه کرورگه قوشقاندی. دروقده عباس اورطهدن
وتلاتکان بر طوماق کاغذکه یازلمش دروی محتلعه
دیلاب اوطوره ایدی. عباس شول کاغذنی کاتوبرقه
صالوب یچاقله یدرن صوك کاغوبوت اوسیده اوچ بل
وسه یاروب کیسدیگنه طعوب قتقه چوق کیندی.
عباسنك چهرهسینه خلفنی ملای آت دیگوب قوروان
بلدی. عباس شونی آنقه اوطروب بوچاقدای اشتاسده

کیتدی. بوچتادن قاتماح طرناسی محبوبکه ایکنچی مرتبه خلیجه آیصضا یلرغه بارورغه قوشدی. محبوب عباس قوشقانچه خلیجه آیصضالرغه باروب، سلیم ملادرله قایتوشقان قدربرده عباسکه بیرمکچی اولدقدربنی آڭلادی. عباس طوتاسدن بوخبرنی ایشتکاچ بیك شادلاندی. چونکه عباسنڭ محبوبنی بارودن مقصودیده سول روشده وعده آلمق ایدی. عباس بوقدر وعده ایله نی ایش قیلور، قاله سلیم ملادرنه قایتوشورلرمو، اولسی حاضرده معلوم دکل. محبوبنڭ خلیجه آیصضایدن نی روشده وعده آلغانلیغینی مطلقا بارمادم.

بوکون عائشه بیك قایغوده ایدی. چونکه طوی ضوبری یقینلشوب کیله، عباسدن ده قنداغی اشلر کورنمس ایدی، بری عباسکه بیرمکچی اولسهلرده اولده برحال بجالی امس دکل ایدی: چونکه سلیم ملانك قایتشو احتمالی یوق ایدی. سلیم ملادیچی اوکنادرنی قایچانغه قدار اکان دیوب ورده خاطرندن چقارمای ایدی.

هر وقت شول فکرده بولغانلقدن، توشنده عائشه ایله
درگه بولغانینی کوره ایدی. یوقوسندن طورغاچ کوکلندن
«بیم توشم راست توش، چونکه طهارت ایله یاتقان
ایدم، انشا الله خیرلیگه بولور، عائشه‌نکده مینده کشی
یاری بولورغه کیره‌ك» دیوب اویلار ایدی. بوبلنده سلیم
ملاغه باشنده مدرسه‌ده قرائت بنده مسئله‌لر و عشرلرده کوبرك
یوردی. شول سببدن سلیم ملا «باش استاذیگه عقللی
بولدی» دیوب، شعمان آغالرغه اینه ایدی. سلیم
ملا باش استاذیگه هیچ بر ... طورغاچ بایتاق
کوندر و آیلار اونی درسچی اوقتادر بیمدی. ایرته ساعت
طوقزده سلیم ملانك قاشندن طویمك جعوب کیتکه‌نیمی
دنون آول حنفی خاتون قز، بالالار وارچه‌سی
قاراب قالدیلر. سلیم ملا اوزی طوی ایله بارادی،
باش کیاولر کبی طویدن صوك باروب قز قربینه
کرمکچی اولدی. آغاسی عصمر مؤذن‌نی اوز طرفندن
وکیل قیلدی. ساعت اونیچی یارطینده طوی است

آشزاغ یمك نفقه‌سندن کردی. اوی اچنده خلق بیك
کوب، مجلسده بولاچق آدملر بارچه‌سی کیلوب بتکان،
فقط قزلارنی کوتوب طوره‌لر ایدی. قزلار کرگاچ
خلق بارچه‌سی قوزغالوب قزلارغه اورن بیردیلر:
توردا جمال حضرت، عباس، وباشقه آوللك آق
صقاللری اوطورغانلر ایدی. قزلر جمال حضرت،
وتورده‌گی آدملر برله کورشکاندن صوڭ هر قایوسی
اورنلرینه مناسب اورنلرینه اوطوردیلر. قزلر اوطورغاچ
جمال حضرت «اشکرده مو؟» دیوب ایمن ارداغایدن
صورادی. ایمن آمراغای تمام، دیوب جواب بیردی.
جمال حضرت ایکی آدمنی غائشه‌دن رضالق صوراورغه
یباردی. اول آدملر باروب غائشه‌دن رضالق صوراغانلر،
غائشه جواب بیرمادی. جمال حضرتنکده شول روشده
کیلوب یتدیلر. جمال حضرت [السکوت علامة الرضا]
دیوب، نکاح خطبه‌سنی اوقوب، ایجاب وقبول صوڭنده
مجلسده‌گی آدملر هر قایوسی آشادق وایچمك دعا ایدیلر.

عادتنجه طوربدن آشلا طورغان اسلار تمام اوتادن صك
اسمت آغای عائشه‌نك چكچكینی دسترخوانغه قویدی.
قوناقلار هر برسی حاجی کبی تناول ایتدیلر. تیمربولاط
آغای چکچاکنی الوب اسمت آغای‌غه بیروب، ایمت
آغای‌دن برتاریخ‌نه صوراب آلدی. تربیلکده‌ی
دسترخوانده قوناقلار بر وقتده طارق، طوق، ایمکان
طاوشلار ارا‌سنده بردن برده جبیر، چتر، اشکال
طاوشلار دوام ایتمه‌ده ایدی. عائشه کیسه‌سندن دورت
پوچماقلی بر کاغذ چغاروب سول دوستلارینه اوسلارینه
واتدی. چونکه شاید اول دوستلارینك بارچه‌سی عائشه‌گه
هدیه اولق عنی اوله ادی. تیمربولاط بیگنی آلوب
اسمت آغای‌غه بیرگنج قزلرینك هرشوسینه بیردیلر
قولدی. قزلر بیرده‌لرنی کوروب، هر قایوسی
کیسه‌لرندن چغاروب تیشلکلی کوموش تنگه‌لرینی
صالغاندن صوك:

عصر مودن — میتدن بر صفر!

قهرمان آغای — میندن ده صارق !
شعبان آغای — میندن ده کیچه! دیوب قچقرغان طاوشلری ایشتلمه‌گان ایدی. مجلس تمام دولغاچ، مجلسده‌گی آدملر بارچه‌سی طارالوب فقط قدالرغه قالدیلر. اوچ کوندن صونگ قدالرده اویلرینه قایتوب کیتدیلر. قدالر کیتکاچ سلیم ملانی آلورغه باردیلر. دوقتده عائشه بیك قایغوروب کوزلرندن اسکو ده‌رتلری کبی یاشلری قاره‌ب، یغاروب توشه‌لر ایدی. عائشه کوکلندن «یارب خدایم! بو حسرتلرنی کورگانچی یاش وقتمده اول بیرگن بولسانچی، یاش اللیندن اولکان سلیم ملا بیرله دنیاده طورغانمدن آیرلوب بولور ایدی. یارب سوزم کفرلکدن بولماسون، استغفر الله، گناهلرمنی کیچور گل، یا . . . سنگ کیلك رحمتکدن امید ایتمن، . . . . و . . . . . هرمنی اوچون عائشه‌دن آیورمه، دو حسرتلرنی کورسانمه» شول سوزلرنی اویلاب یوروگانده عائشه‌نك مکتوبی خاطرینه توشدی. شول کونده

عباسدن مكتوب كيلكن ايدی. عائشه مكتوبنی آچوب قارادی. مكتوبده شول سوزلر يازلغان ايدی.

محبتلو عائشهم!

كوڭلكزنی ناچار طوتماگز: سليم ملانڭ محكمه‌سی اولسم ديوب اوزلامده: سليم ملا بزلّه بزنڭ آراگزده دس مرتبه نكاح اوقوسه‌لرده سن اڭا حرامسن. سليم ملاكه ياو بولوب كيلمگاچ يابجه كرماسكه طرش. بو حقده بن سڭا ياردم ايتارمن: مرده قورقمه. حتی كه آتسنايده سڭا ياردمچی بولور. والسلام ع. ت.

مكتوبنی اوقوغاچ عائشه‌نڭده بر آز غيرت كيلدی.

سليم ملا قازيجاسنه آلورغه كيلورلر ايكان ديوب كوزوب طورغانده قولاغنه قولاقوول طاوشی ايشتدی. پار ات جيگلگان پليتونكه‌ده اولطورغان بر آدم قابقه توبنده سليم ملانی كوزوب طورمقده ايدی. شول وقتده‌ن‌ده‌نمتچی

مالای کروب سلیم ملاغه درسنی الورغه کیلدی ار،
حاضر کیموب چقسه‌ن دیوب انتظارده دیدی. سلیم
ملا رنگار طشی نولسکو اباغی طوارینی کیوب، اورچه
دیلک الیغ ... روشنده چقوب آلدغه اوطوردی.
مو اول اصدی ه آرتندن اوراتوب قادی. انلرنی
طوتوچی ادم خلایق، حاضر، دیوب «چیرعاج» آتلر
سیکرشوب چابمده، دوستلرینک قول‌لری سالطره‌مه
ایدی. اول کیسه زینده بارچه‌سی قاشه تورمز یمچیریب
قاراب طوره‌لر ایدی. سلیم ملا بولک دارغان وقتده
آرالرندن بر تروبکه شوب اوردی. آرالک تورنده
بر قالوبده آدم اوطرغان ایدی. موتروبکه طورغری
ایمت ادراغی اولینه کروب، سیل اسکی استارسطه‌نک
اوینی صوراب، تیمر بولاطنک قاریشمدن کیکروب
کیتدی. اول وقتده تیمر بولاط سیل اسکی استارسطه
ایدی. تروبکه‌ده‌گی قالون آدم بورادل اسلامعلی ایدی.
بورادل حضرت، بردسانتیک‌نی چاقروب، ایمت آبراغایده

بارورغه امر ایدوب، سلیم ملانی قزدایمه کرتهلی
طورسونلر، بن آنلک اشنی بتیش اوچون کیدم، بر
وقتمدن بوله چقربورمن» دیوب ایتدی. دیت تمت بیت
آدرلغا غه باروب اینکچ، اورتقلانی سلیم ملاده کیلوب
متدی. امت آدزاغای قارشو چغوب سلیم ملانی اویکه
آلوب کردی. چای اچکانده سلیم ملاغه واقعهنی بیان
قیلدی. سلیم ملا واقعهنی آگلاغاچ، بیك تعجب اوبوب،
قزلیقه اورلان قاراسهده اشنك حقیقتینه توشنهمادی.
عیان آبصتاینگده ایکی سوری حاضرینه حسلهادی.
بورادغل حضرت اشنی اوبتیچی کوبکه قالدردی، اولسی
سلیم ملا اوچون بیکرهك اوکتابسر بولدی. کیچ بولغاچ
سلیم ملانك یانهر بنه بر بولمهگه اورن حاضرلهدیلر.
سلیم ملا شادلهنه بارچاق کیچنه قاعو وحسرتده یاتا
ایدی. یانغنده عیان آبصتای بولسهده گوگلی حماتورغه
یارار ایدی، اولده یوق. سلیم ملا تورلی فکرلر برله
یوقلاماینچه توشنی اوتکاردی. طاك آلدنده یوقیغه

کیتوب، در آر بوقلاب اویاغنج ساعتینی قارادی. ساعت طوققزنچی یارطی ایدی. سلیم ملا طوروب طهارت آلوب کیورنکاج، دیسانتیك کیلوب، سلیم ملانی تیمر دولاط اوییغه حکم گه چاقردی. سلیم ملا دیسانتیك ایله تیمر دولاط یورطینه باروب قاپقه‌دن کرگانده تیمر بولاط و ایله حضرت رحیم اشگر، دیوب اوینگه آلوب کردی. اوینك توردنه نورالعلی حضرت، نورالعلی حضرتنك اوك طرفنده عباس، صول طرفنده ایست آدراغای اوطورغان ایدی. سلیم ملاده ایست آدراغای یانینه اوطوردی.

نورالعلی حضرت ـ یه ملا عباس سوزله:

(عباس سوزنی بتر گاچ:)

نورالعلی حضرت ـ نورالعیان بونده مو لی؟

تیمر دولاط ـ مونده.

نورالعلی حضرت ـ یه نورالعیان سوزله!

نورالعیان نعینه عباس سویلاگانچه سویلاب سوزنی تمام ایتدی.

نورالعین حضرت — خدیجه ایله جهان بیرو بولدیمو ؟!
تیمور بولاط — بولدی.
نورالعین حضرت — عباس و نورالعیان ایککالاسینی کوردنگیزمو؟
چارشاو آرتیدن هر ایکیسی کوردم دیوب جواب بیردیلر.
نورالعین حضرت — ملاهمت الله سیدهمو کوردنگ؟
ایمت آمزاءای — کوردم.
ب. ح. — اورنگ بله طوروب نیچون قزگا نکاح اوقیدنگ؟
ایمت امزاعای — دووقته قدرمیین اول مسئله‌نی بیلگانیم یوق ایدی.
نورالعین حضرت سیم ملاءغه خطاب قیلوب دیدی: ملا عالم دوهر. سیزلنگ عجوزه‌گز عائشه ملاهمت الله قزی، زوجه‌گز نورالعیان ذبیح الاسلام قزینگ سوت اناسی اولوب، سیزنگ عائشه‌گه رضاعا اونگری دیب اقیدوب. عباس تیماشه‌سی دعاوی صادرینده عرض قیلمان. بیز هم دعاوی صادر ایده امرینگ موجبیجه تفتیش قیلیب، عائشه ملاهیبت الله قزی زوجه‌گز نورالعیان ذبیح الاسلام

قزبلك سوت دالاسی اولدیغی عذ مرده مشدت اولدیغندن،
عائشه ملا هبت الله قزبلك سرکه حرمت اندی ایله
حرام اولدیغنی اعلام ایتمدیگز؟ آگلادگزمی ؟!» دیدی.
سلیم ملا آگلادم دیه جواب ویردی. آخوند « ایکنجی
دوا شیشه‌سی دالشدیرلمامشدن اول « نورالعین سرکه سی
طوروب» دواشیشه سنی قاراوگزی دوماوی صادر ایتمه
دلی، ساعام اوقارگز آلمدیر» دیه سلیم ملایه تعریف
قیلدی. سلیم ملا قالقار ایکن «حضرت رپهار پرشیشه‌سنده
دوماوی صادر ایتمه تورمش یوقمی» دیه ایتدی.
«آخوند «در هرشیشه ده توروب بارلر. ایتمکی هرشیشه
سوبک اوبی اسدرت ملسه قرار» دیوب جواب ویردی.
حکم تمام دوالی حلق باریچه‌ری بارلسی آخوند حضرت
ایندریش تمام ایشکاج تورویا دگه اوطوروب آولیمه قایتوب
کتدی. آخوند حضرت کسکاج اوراقلارینی کتاب
حضرتینده آولیمه اوراندیلر .

٦

ارکادن آتی امندی، اوچنجی دوندن بقدی. شول آنده عائشه‌نی عاشقانه یاقلشوب، بر [illegible] صاغ طوپلری بدلدی. ایشتاکی دوبه ده است [illegible] دونی اویملر، آنده‌ن صوڭ ساعت [illegible] عباس [illegible] کورشوره کرنه‌ت [illegible] ایدی. عباس ایله عائشه‌نی بری برینه اورتمکن [illegible] اونی فقط بر چارشاوه عبارت ایدی. بر وقت بوینی آرادی چارشاو کونارلدی، [illegible] کیورمشده [illegible] بورلی؛ قارا باشنی قارا میوقی؛ قزل ایرنی؛ [illegible] کوزی بربکت که عائشه‌نك کوزی توشدی. عائشه بریکنی اورگنج اوزنی دوکلدن کیم برعهده حساب ایدوب، اویالوب کیری چقماقچی اولسه‌ده قلمادگی محبت

مقناطیسی عباسکه طابا تارتا ایدی. چارشاو کوتارلگان
وقتده چلترنه‌گن طاوش ایشدلگاچ عباس کوزینی
کوتاروب قارادی: اورتا بویلی، کولەچ یوزلی، قزل
یڭاقلی، قارەمعه قیعاج قاشلی بیك سویملی و حادەلی
مرقز، یوروله صارولەرق، مامق کبی یومشاق قوللری
برله عباسنك قولینی طوتوب کورشدی. اگرده عباس
یکتنك غیرتی بولماسه ایدی شکسز هوشدن کیدوب
یرگه توشەچك ایدی. کیاو ایله قزنی کورشدرورگه
کرگان خاتون چغوب کیتدی، اوی آولاق قالدی
عائشه اوزینك ایسنی بلدی، هم اوزینك وظیفەسینی
بلدی. عباسنك قوچاغینه کروب صدرینی عباسنك
صدرینه ضم ایدوب، عرقدن اوچ مرتبه اوبدی. عباس
بر آنلق کوزگه قارشی ... تولت کرم اولدیغینی بلوب
اوزینك وظیفەسنی زیادەسیله ایفا قیلدی. عباس ایله
عائشه عایلەده اتفاقلی صحبتلر والفتلر ایله تویناك
ی روشنده اولدیغینی بلمایلر ایدی. بوایکی محبوب هر

ایکاوی دری برسن بیلك ممنون وراضی اولوب حق
تعالی‌یه تشکرده ایلیه‌رو . عباس [illegible] دورت
کیچ قوناق بولعاندن صوڭ [illegible] هر جمعه‌ده
برکره [illegible] یاروب [illegible] بولا ایدی . عباس
آولمه طور [illegible] آول [illegible] آرقلاشه [illegible] آوب
[illegible] طار جالمر [illegible]
[illegible] ایسمده [illegible] عباسدن
شنوب [illegible] قیله [illegible] چونکه
[illegible] سوزلری [illegible]
[illegible] سوزلری [illegible]
[illegible] ایلدی . [illegible]
[illegible] ملا کبی [illegible]
[illegible] قوشوب [illegible] کبی [illegible]
[illegible] معناسی [illegible]
[illegible] قبله [illegible] ملا [illegible] معتبر
[illegible] ملا [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

اولاسز: درنجی فرض اولغان کسبنی قویوب، خاتون
وبالالرگزنی خلق اوستینه طاشلاب نیته‌سز. ایکنچی
کسب که کوچگز یته طوروب حرام اولان تلانچیلک
قیلوب، نول عمل‌لر ایله سودا ایته‌سز. اوچونچی
بوانلرگز ایلان دین اسلامنی حقارت قیله‌سز» شول
سوزلرنی ایته ایدی. عالم‌نک بو روشده وعظلرینه
سبب شول ایدی. سالم ملا آولنده حلقه حضرتنک
مریدلری بار ایدی. آنلر مزدیسانی حاشملا ...
تقوالقنی اعتبار قیلدق، خدا رزقنی ایرشدرور، رزق
نشّ صورون کرور، دیوکوملک بلسه ایرته اوچون
ایسنك قایغورغان، دیوب، کسب که طرشقان آدملرنی
قارون کبی دیوب حقارت قیله‌لر ایدی. اولاری هر
وقت نوافل‌لر ایله شغللنوب، شوندن بوندن الغان
صدقه‌لر ایله طماعلرینی طویدروب، خاتونلرینی
وبالالرینی قاراملر ایدی. بعض وقتلرده اوستلرینه
چاپان، باشلرینه زور چالما کیوب، جیننک اوستندن

[illegible] قوشدی [illegible]

[illegible] صدقه [illegible]

[illegible] ایدی [illegible]

[illegible] هر وقت [illegible]

[illegible] اجتهاد قیله ایدی [illegible]

[illegible]

ایله وعصبی نیت یعنی آکلاب اتکن کسیبه حرسه
باشلادیلر. آنلده ایگن که راهی دیوب طاشلاغان
برلرندن بحسن عنه‌نگن الا باشلادیلر. نشسز دورهلر
اوسنمی وه‌ررو حکایت سوپله‌چیلر آرایه باشلادی.
طورمشده چاقی وحی ملار کبی اوهام وخیالات اوقوتله
باشلادی. عبعث حس ایله وعظی عل ایله وعظه حقنی
اشاندره باشلادی. حسن ده اینی ... طولغه ده ... ،
... ایر ... وجوده کلوب ایمی حسین
قوتی ... شوی بلنه ایمدی ... وقت ... .
آدمه ... قلدی. ایمدی آزاد ایلك ... صوك
... عباس نصرتی ایلدی عباس ...
... ویدریلك ...
یالروب ... طرومه ... توجه ... کیمت صالدری.
کیمسه اول حلقه‌یه حاجت ... لار هر قیوسی
طالولا ایدی. عباس بعض فقیر آدملرنك ... لارینی
اوزنك ... اوقوتوب ... اسلامنی طوتوب
یاروغه وحساقه توشوگاندن صوك ازکینه خدمت

ایچلره ایلدی. حکمت [illegible] در [illegible] ایلکاج
[illegible] مکتوب [illegible] دوالالک
[illegible] قراءه [illegible] اورتهده بیاره ایدی.
شول روشنه عباس [illegible] لای [illegible]
[illegible] ایدی. [illegible]
[illegible]
[illegible] صورت [illegible]
[illegible]
[illegible] ارادت ایتدی [illegible]
[illegible] ملایم [illegible]
[illegible] کوروب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ایمت آراغای
[illegible] کورسیمه [illegible] ایدی. چونکه [illegible]
[illegible] یورت [illegible] ایدی.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

اولاد ارنبوده اصلا مساعده ایتمامی ایدی. ویرلدن
الغینی الوعلات ایلرینی آجوقلر شفقت ایلدی،
اوز تیکلری ایله بنی روشنی معاله قیلیرده هر قربسی
رسیده آچیق عسرلر اینه سه دلك آغلادا ایدی.
ایز اردلرسه سوله کن وقت ودرداك حسن فراقنده
اهر بوآور، حسین کنسلنده هر دلبر، طرشه‌لر
اینانسه ادم دوله لر دعوب طرلی فیدرو طارقچه
سلامه‌دن بعض طلارمر تحت درنك ملال قاری،
دیرانك داملا دلل، مرت دلل محبوم دیدب سرنی
عرره قمره طورغن سسیرن دینك صقلاده ایدی.
حسین دیب بورماق، بعض بقیرده الب بارسده
قرمیب وسرلی، وطرنمسی ینی. بعض ادملر
استاد دلاسی بیورن اوطوسل رسلر، واستاد
نقشی دور دلالت کل، واجب ایلری اجتهاد قیلب
استدلال ردسیبه بزلر شول وقتده تورکه وشروورلیر
دعوب اتقه ایلدی. عدلی حسن ایله حسرنی اون
دورت اورتی یاشارمه بمکاتبده ایلتیب، اوز

قولی ایله خلفه‌گه طاپشروب قایتدی. عباس قازاندن
قایتقاچ مکتب یانینه بر مدرسه صالدردی. چونکه مکتبده
زور درس اوقوچی شاکردلرینه بار ایدی. مکتب
بالالرینی اوقوتورغه معلملرینده حاضر ایدی. زور
مدرسه صالدرتقاچ زور درس اوقوچی شاکردلرده کوبایدی
عباسنڭ شاکردلری کوب اولسه‌ده هر قایوسنی کورندن
اونکاره ایدی. کچك شاکردلرنی خلفه‌لرگه طابشرسه‌ده
هر جمعه‌ده کروب امتحان قیله ایدی.

هر قایوسینڭ اسملری عباسنڭ دفترنده یازلوب
جمعه‌لق امتحانده کورلگان اجتهادلاری ومرتبه‌لرینده
عباسکه معلوم ایدی. هر یلده برمرتبه امتحان عمومی
اولوب هر قایوسینڭ مرتبه‌لری بلنوب، شاکردلرنڭ
اجتهادلرینه سبب بولا ایدی. مثلا عباس شول روشده
قولندن کیلگان قدر ملتینه ووطنداشلرینه خدمت ایدرك
عمرینڭ مدتنی تمام اولدی. عمرمزنڭ مدتی تمام
اولغاندن صوڭ نه اولاچاغی هرکمگه معلومدر.

صوڭ

بن باش وقتده بزنك آولمزده، چوپره‌کچی عنواننده اولان صاتوچیلر اوزلری آربالرنده اوطورغان کوینچه یاق یاقغه قاراب «چوپرهك، چوپرهك! چغارگز کوبرهك!» دیوب، آطلرینی آقرنغنه آطلانوب اورام بوینچه قچقروب یوری طورغانلر ایدی. بز بالالر شول طاوشنی ایشتوومز برلان برهفته حاضرله‌گان ایسکی موسقی، اشکه یارامسز چوپره‌کلرمزنی قولمزغه طوتوب، یوگرشوب چغا طورغان ایدك. آنلر بزنك چوپره‌کلرمزنی قورغاش یوزکلر، وبعض چیلامسز اویونچقلر بیروب، صاتوب آلا طورغانلر ایدی. آنلرنك بزگه بیرگان نرسه‌لری ایکنچی هفته‌گه چه صنوب، واتلوب بته‌لر ایدی. بزلر ایکنچی هفته‌گه دخی چوپرهك حاضرلرگه مجبور بولا ایدك. بزلر اول چوپره‌کلرنی چوپلکدن، طوپراق آراسندن آقتاروب آلغانلقمز سببلی بزنك اوست باشلرمزنی نی کوزك برله کوررسك! یاپچرانوب بتکان بولا طورغان ایدی. آنالرمز بونی

کوروب «یوق اشلار برله یوریسز! آنلرمزنی آلداب یوق نرسه‌لر بیروب آلالرده اوزلری قالاغه ایلنوب یخشی بها برله صاتالر» دیوب بزنی اورشالر ایدی. بز بوسوزگه بیك عجبله نوب «دنیاده نیمنده‌ی عقلسز آدملر بار ایکان! اشکه یارامسز نرسه‌لرنی آقچه بیروب آلالر ایکان» دیوب ایشه ایدك. بزلر آنالرمزدن «اول چوپره‌کلرنی نی اشایلر» دیوب صوراماقده، قالاغه ایلنوب صاتالر، دیمکدن باشقه جوابنی ایشتمی طورغان ایدك. چونکه بزنك آنالرمزنك کوبراگی اوقوماغان بولا، فرض ایتلم اوقوغانده بولسون، بزنك سوءالمزنك جوابنی یوسف کتابندن می قاراب بلسون، یرقسه باقرغاندن نی؟ . . . عبرت کوزمز ایله قاراماق، وجدانمز ایله محاکمه قیلماق، قزلرنی اوقوتورغه کیره‌کمی، یوقسه کیره‌ك توگلمی انشا الله توشنورمز. بزنك آنالرمز اوتکان زمانننك یاش قزلری ایدیلر، اگرده آنلر یاش وقتلرنده اوقوغان بولسه‌لر ایدی، صوراغان سوزلرمزنك هرقایوسینه جواب بیرگان بولورلر ایدی. آنلرنك جوابلری حاضرده ده خاطرمزدن چقماغان بولور ایدی.

کوب ییللر اوتکاچ، اوزمز زور اوسکاچ بعض قالالرغه
باروب، ماطق فابریقه‌لرنیڭ بزنڭ طوپراق آراسندن
چیققان چوپره‌کلرمزدن ماطق اشلاگانلرینی کوزمز ایله
کوردك. بزنڭ عقلسز دیه ظن ایتدکمز آدملر، حقیقة
عقللی آدملر ایکان، اشکه یاراقسز نرسه‌لرنی اشکه
یاراتوب آلتونلرغه آلشتوروب اوزلرینه آلتونلر جمع
ایتدکلری کبی بزنڭ اشکه یاراقسز نرسه‌لرمزگه آنچه
بیرمکلری سببلی بزنڭ کبی عقلسزلرغه‌ده یاردم ایته‌لر
ایکان. دنیاده معرفتسز آدملر قوللرندغی ماللرینی ضایع
ایتدکلری کبی معرفتلی آدملر مالیتسز نرسه‌لردن‌ده
کوب ماللر حاصل ایته‌لر ایکان.

بنم یاش وقتده جیغان چوپره‌کلرمدن بعض آدملر
فائده آلدقلری کبی اوشبو حالا ترکلکمدن آلونغان
احوالات، حکایت، مقالات‌دن عبارت اولان کتابمنده
بعض آدملر بلکه فائده آلورلر دیه ظن ایتدرك تألیف
ایدوب میدانه قویدم. تألیفمزنڭ اوّلی اولدیغندن
هواینمدن خطاسی کوب اولدیغنه شبهه‌م اولماسه‌ده، حرمتلو
اوقوچیلرمنڭ عفولرینه اعتمادم باعث جسارت اولدی.